IACOBI GADDIJ POEMATA SELECTIORA. ACCESSERE NOTAE EURETAE...

Jacopo Gaddi

IACOBI GADDII
POEMATA SELECTIORA.

Accessere Notae

EVRETAE MISOSCOLI

AD

IO. BAPT. STROZZAM

MARCHIONEM

AMPLISSIMVM.

VENETIIS,

Ex Typis Marci Ginammi.
MDCXXXV.
SVPERIORVM CONSENSV.

IOANNI BAPTISTAE STROZZAE MARCHIONI AMPLISSIMO

Eureta Miſoſcolus F. P. M.

SVmmos ſemper Viros, Flos Vrbium Florentia tulit: Nobilitate verendos, inuictos armis, eruditione præclaros: Aere quoque ac Tabulis ſupra Myrones Apelleſq; mirandos. Poeſis tamen ita faſtigium occupauit, florere vt vni ſibi Pindus, canere ſibi vni Pierides viſæ fuerint. Magna quidem tantæ Vrbi paſſim ingenia; Patriciorum

porrò ordini, maxima; & quæ notos adhuc Gloriæ terminos violent. Recenserem, ni vires simul, & institutum, labor excederet: Eos Fama recolat, per quos est Fama. Viderunt clarissimæ Europæ Vrbes, & inuiderunt. Florentiam Artibus scientijsq; prestare cæteris. Nostris quoque temporibus? eam aequus amauit Iupiter: coercito siquidem Hetruscorum Scriptorum numero, in vno ferè IACOBO GADDIO, Priscorum collegit dotes, & Gloriam: ita sanè, vt gratulari hunc sibi summoperè Hetruria debeat. Tanti Poemata Viri, paucis iam exactis annis prodiere: tàm auidè in ea grassantibus politiorum hominum ingenijs, vt multa Parauinis edita Typis exemplaria, cupiditas Bibliothecarum absumpserit. Nonnullis itaquè exponentibus Vrbibus quas literarum tangit Amor, haud poterat fieri satis, aurea nisi carmina recuderentur: Carmina; Catulli, Horatij, Martialis, vndiq; salis respersa; Maronis quoque magnitudine saturata; & quæ ex hedris publicè Legentum, suppeditarunt Oracula. Insedit igitur animo, in lucem non tantum edita iam Poemata repromere, sed & illibata adhuc adponere, varijs ad me transmissa temporibus. Æternitati; Tuo nimirum

rum Nomini placuit (Strozza Amplissime) cedo dignas paginas nuncupare. Non fuit alio Orbe quærendus, Operi tutamus, cum & Vates, Florentia ferat, & Mœcenates. Neque me putes, Procerum Tuorum dignitate moueri: sit aequęua Tempori Progenies; omni laudum genere Viros tulerit cumulatos: Fulgeat Atrium, maiorum imaginibus plenum: Originem ad Heroas referas; quid hoc rei tandem? Non Maiores (quod ait Seneca) in Posterorum gloriam viuunt: neque nostrum est, quod ante Nos fuit. Nominibus tuis, nostras aures impleuit Fama: ingessit morum dexteritatem; sermonis comitatem; mentis sublimitatem, ad summa quæquè assurgentem. His capimur (Amplissime Strozza) virtuti addicti: neque tamen famulantem Virtuti Fortunam despicimus. Tuas laudes Scriptorum calamo relinquamus; Tuo enim tu Nomini Gloriam astruis, factis famam extendens. Vale, ac diutiùs Honori viue.

Dat. Veronæ Kal. Fębr. MDCXXXV.

ELOGIA, SIVE IVDICIA INSIGNIVM VIRORVM

DE OPERIBVS AVTHORIS.

Bartholomæi Vecchij Patricij Senensis in Patauino Gymnasio Iur. Ciuilis Professoris Primarij.

Omnia, quæ culto, GADDI, complectere libro,
Mirum, quàm doctis sint placitura viris.
Optima multa, bonis quædam meliora leguntur;
Talia quæ non sunt, sunt tamen illa bona.
Ergo, & post cineres viuet tua fama superstes;
Non aliter Librum qui facit, ille sapit.

Cæsar

Cæsar Cremoninus Iacobo Gaddio.

VIdi Elogia, & Carmina historica accuratè, atque eleganter elaborata; habent manes eorum, quos memoras, vndè tibi debeant; habet Florentia patria, vndè sibi gaudeat alumnum; habent vndè te laudent literati omnes. Gratulor ego tuæ iuuentuti præclarum studium, Pergè; maiora in dies. Ex meo conducto rure in Villa Tituli liuiani.

Flauius Quarengus Iacobo Gaddio S. D.

LEgi libellum Elogiorum, quem puro stylo, & summa fide scripsisti. Pictura, quæ consenuerat, & à summo ad nihilum venerat, tandem Florentiæ reuixit, & floruit: & nunc tuo studio atque opera augetur Historia, cum disiectas, & obscuras maiorum reliquias aptè componis, & notitia antiquitatis illustras. Florentini Heroes patrio calamo, & penicillo fideliter expressi spirant adhuc, licet extincti; Et vni acceptas referunt patriæ, & vitam & immortalitatem. Sed caue, ne imminuas corporis robur assidua cogitatione, & nocturna vigilia, quibus adauges preclaras artes, & famam. Vale.

Dabo hic te, Iacobe Gaddi, cunctis,
Qui sies,
Preibo operi, quod meditaris, preibo nominĩ,
Non face, non luce indiges,
Sit Admirationis, sit Amoris hec vox.
Ergo
Adsis, lector, quicunque es.
Siue à Poetarum latebris, siue è scatebris Philosophorũ,
Siue è Theologorum nubibus,
Operis Auctor, quod vides,
Iacobus Gaddius:
Audisti Genus,
Et inclyte, Illustrissimeque familie laudẽ impleuimus.
Audisti nomen,
Et
Preclarum virtutum Æstimatorem,
Scientiarum Thesaurum,
Εμψυχον βιβλιοθηκὴν
Spirantem Bibliothecam, Viuum Museum
Adorato,
Florentiam vrbem patriam
Nouo atramenti rore irrigauit, nouo scribendi genere,
Veterum manes, & cineres,
Vt iterum floreant, fecit
Iis è vetustissimis tabulis, ex antiquorum monumẽtis,
Hoc

Hoc est
E tumulis, è tenebris euocatis
Iniecit vnus currentibus sæculis doctis lineis lora
Labanti, occiduaque memoriæ fulcrum
Docto volumine,
Veritatis Cultor nulli adblanditur,
Assentatur nulli,
Sinceræ Gloriæ Æmulator
Affert ceno, offert Celo diem,
Lucem auro, & gemmis,
Nigro, piceoque lydio noctem suam,
Audisti, Lector, quicunque es,
Ni doctus es, disce,
Ad Nominis, ad Famæ perennitatem
His lineis, ceu gradibus ascendendum,
His voluminum volandum Alis.

Fr. Iulianus Riccius Græcarum literarum
Publicus Patauij Professor Amoris,
& reuerentiæ Symbolum.

ELO-

ELOGIVM.

IAcobus genere Pittius, Domum Gaddiam posteritatis orbitate labantem, robore ado pucnis à parentibus accepto, substinuit, nec falsò sapiens, fatali catena duplici primò adstringitur familiæ, qui vitæ multiplicitate, nactus vnitatem vitæ, fati vitam egreditur, & vt florerent vni omnia, fuit Viro Florentia parens, vbi vix natus, in animis eorum, qui solam patriam consulti primum diem potiùs reddiderāt, quàm amiserant, se quasi pridem genitum adinuenit adultum; hic postea quam semetipsum sibi vidit posterum, illicò studuit stilo, vel puro, vel integro, vel erudito sedulò qualem se conspexit ad viuum excribere, laborene, an magis ingenio sub lite reliquit; Florentinis Heroibus, in quorum votis hæc ante acta iàm erant calamo, calamos addidit, & ab Elysijs ad soles reuocauit, vt iterum viduata corpora, non cadauera ingrederentur; illi enim qui gloriosè emeriti spirant animam, famam hauriunt, quæ sustinet vicem spiritus, & nunquam corpora, sine calore, aut sine vita relinquit. Arbor, tum Pittia, cum Gaddia vetusto stemmate decora, vti nobilitas sene-

senectute iuuenescat, vtraque nunquam sine splendore defloruit; explicabat illa in sua firmitate infirmi temporis perlonginquam historiam, robore potentiam in Republ. habitam indicabat, & vndequaque ex eius annosa proceritate pendebant proceres pietate, autoritate, toga, sago, ædium magnificentia inclyti; offerebat Arboris Gaddiæ prospectus suspensa ramis Cardinalatus, & aliarum dignitatum insignia, gestiebat, Regales plantas affinitate tetigisse, & dum in suo solo spectabat Hermathenam, & Bibliothecam egregio coactas sumptu nationibus exteris, & Principibus reserari, dolebat quod inter tot rerum granditatem sola suæ ætatis paruitas, fatis ita conniuentibus spectaretur, nisi fortè hoc sit à natura statutum, quod fructus speciem magnitudine excedentes, dù in maiori vegetantur alimento, ijsdem maturescentibus inde, tùm arbor ipsa humore innato destituta planè concidat; Hisce omnibus suadebatur Iacobo, vt non aliunde, quàm ex sua gentilitate Heroas educeret, quorum gesta sicuti memoratu digna, ita in publicum ederet; sed hæc sola spatia, licet satis extensa, ingenij indigrāre mole, quam continuo vis quædam diuina, & non vulgaris

gloriæ

gloriæ appetitus commouebant, Iacobus se tum ad suos, tum ad alios patriæ illustres functos generosè consultus, ac summè laudatus conuertit: scripsit de suis, vt suæ iustissimæ, & incorruptæ seueritatis exemplum à suis peteretur, scripsit de alijs, vt si quid etiam alij, vel cum honore, vel cũ dedecore patrarint, æquissimi Scriptoris laudē, vel vituperationem non euitarent; Ecce tandem historia tali adiuta manu faciem purissimam extulit, quæ fortasse minimè personata, & sine fuco his tēporibus desiderabatur, varios authores inter se dissentientes; exactè nouit; loca controuersa correxit; litem substulit, rationem reddidit, & absolutissima peritia scripturarum publicarum de dubijs pronunciauit, tam verus historicus, quam iustissimus Iudex; hæc nobis dedit iuuentutis exordium acerrimi veritatis indagatoris in fraudem senectutis eius, quæ quidem licet nobis nequeat meliora portendere saltem ab ipsius peroratione numerum expectari omninò ius est, & postquam patriæ æternam gloriam, sibi vero immortalitatem peperit, nos apertè admonuit ætatem esse studio reparabilem, & honorificentissimè perfici, quæ ipso honore duce auspicamur.

AD

AD IACOBVM GADDIVM

Virum Illustriss. & inter nostri æui Lyricos præstantiss.

Leonardi Todeschij Canonici Veronensis, & Acca demici Philarmonici.

O D E.

GADDI, sub auras ætheris edito
Apollinaris cui chorus adfuit,
Quem Pallas in cunis locatum
Detulit ad Charites alendum.

GADDI, venustos cui Polihymnia
Dictare neruis dulce loquacibus
Ad antra Pindi non recusat
Prompta, lubens, facilisq; versus.

Te quis beatum dicere respuat?
Te quis Deorum non genus aßerat?
Lyræ ò Latinæ spes cadentis,
O patrij decus Arni, amorque?

Tu
a

Tu, seu tumultus, armaq́; bellica,
 Et Laureata classis adoreas
 Cantu elaboras, ore feruens
 Pindarico resonas beatu:

Tu, seu corollas, & sybariticis
 Quæsita mensis balsama olentia,
 Bacchiq́; decurris calores,
 Fila moues Venusina blandus.

Tu, seu labores Mercurialium
 Canis virorum, seu querimonias,
 Pompasq́; funebres retexis,
 Suauis ebur subigis Corinna,

Tu, seu furentes igne cupidines,
 Et nuptiales ludis amabiles
 Iocosq́; & amplexus, lepores
 AEoliæ superas puella.

Quæ te malorum vis premat? atterat
 Quis casus unquam? Quæ lachrymabili
 Te fata, sors aut sæua perdant
 Exitio, quatiantue ab Auge,

Non

Non si frementi sidera gurgite
Nereus minetur mergere feruidus,
Non si dehiscat tota hiatu
Terra labans, trepides ruinam.

Te fama Cælo fert celebrabilem
Viues Perennis, funeris inscius;
Obliuiosi clarus orci
Indomitus fugiturus vmbras.

Mihi ò liceret, te super æthera
Sequi volantem? vota sed irrita
Mens nostra ponit detumescens
Icario tremefacta casu.

Nouam illa Musam te colet interim,
Phœbum illa patrem te colet alterum,
In nostra sic adsis vocatus
Carmina, sic faueas benignus.

Ioannis Collæ Bellunensis è Nobili domo Sancti Bartholomæi de Colle, Serenis. Ducis Vrbini Prothò Medici; In Patauino Gymnasio Practicæ Medicinæ Professoris Primarij.

GADDI co'l nuouo stile, e la nuoua arte
Vinci i più chiari, e i più pregiati Inchiostri
Che la via dritta à erranti hor ben dimostri
Quai sian' purgate, e ben' sonore carte.

Sì de vetusti Heroi l'Imprese sparte
I famosi trofei, le Mitre, e gl'Ostri
Le Corone, & i lauri esalti, e i nostri
A' secoli venturi à parte, à parte.

Hor si gloria Fiorenza, e i tuoi grand' Duci,
Gl'Heroi Toscani emuli veraci
Di Pallade, e Minerua in toga, e in'armi.

Che sian' d'oscuri oblij à chiare luci,
Difesi, e salui dalli Tempi edaci
Con le tue vere Prose, e dotti Carmi.

Per

Per l'Illustriss. Sig. Iacopo Gaddi.

Qvando eternò con ammirabil' canti
La cieca Musa il valoroso Achille
Fe horrendo il Xanto di sanguigne stille
Stragi recando ad Ilio, e fiamme, e pianti.

Ma GADDI hor' tu, con più sublimi vanti
Dell' Arno l'onde fai chiare, e tranquille;
E in vece di recar piante, e fauille
Di Flora il Sol' di più be' raggi ammanti.

Di Smirna empì la chiara Tomba il core
D'inuidia generosa all'iracondo
Vincitor d'Asia, el' fè parer minore.

E tu con alto stil, co'l dir' facondo,
O della Patria tua vero splendore,
Empi d'inuidia, e di stupore il Mondo.

Giulia Palazzola.

Latentis amici ad Libri Auctorem.

O D E.

Illustriorum sanguis, & indoles
Hetrusca Patrum, sidus amabile,
Quod Pittiorum luce natum
Gaddiadum micat inter Orbes,

Assurge plectro, tu quoque Lesbio
Canora Tuscum gloria, Pieri
Pulcher recenti, pulcher oestro,
Pulcher Apollineo cothurno.

O quartus orbi, quartus in ingenî
Te tollis auram, quartus adorea
Vatum triumphas; melle qualis
Ausonio fluis, ora quamuis

Vibrare doctus; doctus & aurea
Sententiarum lumina fundere,
Thyrsiq; prudens innocenti
Nobilium tetigisse mores.

De

Te semper effers, obuia Ciuium
Seu facta narras, gesta vel inclyta
Ducum recenses per vetustos
Consilio catus ire fastos.

Seu bella caecis orta tumultibus,
Motúq; lates seditionibus
Deprendis hostes, seu cadentem
Imperio meditaris vrbem.

Quocumq; Phoebi te vigor entheus
Iacobe adurgit, per saga, per togas
Incedis audax veritatis
Vsq; tenax subiisse partes.

Perge auspicatis promere nisibus
Quod sub profunda nocte reconditur
Puraq; in amplum lucis Orbem
Emeritos reuocare ciues.

Sic te decoro fama volumine
Reponet astris nomen in vltimas
Sparsura terras, ac tuorum
Sideribus positura laudes.

ELogia & Carmina historica Iacobi Gaddi attenta lectione perlustraui; opus sanè nullis temporum iniurijs obliterandum: Dignum propterea quod mentibus hominum æternis characteribus imprimatur, ne dum impressorum typis mandetur, in eo enim non solum nihil à Religione, & pietate dissonum inueni, verum præceptorum politicorum docta sensa christianæ veritati consona legi, vt proindè dubites, an potius in hoc opere priscorum exemplis homines moribus imbuendi, an veritatem ipsam sententijs politicis, ac poeticis modulis illustrandi, scopus extiterit. Vtcumque sit, summis semper Virum laudibus dignum existimo, qui nec gratia, ne liuore permotus præclara gesta longo sopita tempore Elogijs, ac Versibus excitata. Syncera Veritate ad posteritatem transmittit.

Ego itaque Antonius Bonardus S. T. M. munus recognoscendi opus à Reuerendiss. P. Inquisitore mihi delatum exequens hæc propria manu subscripta reliqui.

In

In Heroas Florentinos, Cultissimo Illustrissimi Iacobi Gaddij calamo celebratos

Felicis Osij Artis Oratoriæ Interpretis in Gymnasio Patauino Carmen.

Accendit Sol luce diem, Sol sydera luce
Complet, inextincto lumine Sol radiat.
Nox erat, Heroum tenebris quæ mersa latebat
Gloria, quæ nulla digna latere die:
Sydera erant, peperit sibi quos Florentia, & Orbi
Heroas, terra sydera, nata polo.
His noua lux, æterna dies superaduenit illi
Lumine clare tuo Gadde, lepore tuo;
Et tibi perpetuæ reserantur limina famæ
Victuro æternum docta per ora virum.
Macte. videt geminum sibi iam splendescere Solem
Patria. Tu terris, Sol dabit axe iubar.

Marci, Iulij, Sereni, Philippi, Theangeli, Strozzæ, iucundissimæ consuetudinis cariores amici.

IACOBVS GADDIVS.

HIstoriam, ac Poesim (rarum doctrinæ monstrum) simul non inconcinnè copulatas spectabis is, qui Iacobi Gaddij nobilissimi iuuenis ciuium suorum Elogia & carmina historica peruoluet. Nouum certè ingenij specimen historicam nuditatem poeticis indumentis non vestire solùm, sed comptam, exornatamque, ita oculis proponere, vt mirum in modum illius pulchritudine legentium animi capiantur. Nunc cytharas tubis non insuauiter iunctas audimus primùm, & felici nexu Clio, Terpsicoreque summorum Heroum res gestas recolentes nouum genus vnà modulari non dedignantur. Id totum Iacobi nostri exquisitissimæ industriæ referamus acceptum, qui natus Florentiæ, vbi ingeniorum pulchritudo cum regionis amænitate certat, ex amplissima Pittia familia in Illustrissimam Gaddiam cooptatus didicit, vt in sanguinis nobilitate, ità in scriptionum speciebus egre-

giam

giam fieri poſſe mixturam. Equidem & viri elegantiam, eruditionemque admiror, & morum candorem æquè amo, atque ſuſpicio. Hic Venetijs primùm ſtudiorum conformatione mihi cognitus adeò me ſemper omnium officiorum generibus proſecutus eſt, vt inter cariores amicos non immeritò reponendus ſuo iure à me debitum hoc virtutum ſuarum teſtimonium expoſcere videatur.

Iacobo Gaddio Franciſcus Maria del Monaco Siculus Drepanitanus. C. R.

NIhil mihi antiquius, Gaddi Illuſtriſſime, quàm tui ſimilium admiratio, & amor. Diſpeream, niſi totus amem, quos litterarum, ac ſtudiorum vnus ignis excoxit. Quid cum reliqua vulgarium hominum fęce, aut quid ab ijs exſuget mens, animus? pumicea omnia, meruſque pumex ſupercilium, nomina, & ſeruorum myriades, ſi incomitatæ, ſi Solæ ab eo radio, & luce, quæ viros facit. Ament in te, qui volent, quod auorum imagines cum aſtris numeres, qnod illatæ faſces penè ſyluam faciant, quod non vnis humeris floruerint Romanæ Purpu-

ræ, quod Insulæ plura capita consacrarint. Admirentur Gaddiam gentem tot compleuisse sua luce domos, Gallorum Reges etiam affinitate tetigisse, sacellis, superbisque domibus aerem angustasse. Ego tibi geminam Bibliothecam inuideo, alteram, quam viuus circumfers pectore illo tuo Musis sacro, & Gratijs; alteram regio splendore insignem, qua Florentiæ cluis. Vtraque penè ad animi defectionem careo. O quis dies, noctesque daret, vt vnà illic tecum impallescerem? Quàm suaue inter tineas, trucesque blattas docto eo puluere, qui sæpe cum libris ebibitur, incanescere? Quale è forulis iis aurum legerem, è pluteis, scrinijsque quales gemmas? O messis mihi longè ea pretiosior, cū

Pireneisque sub antris
Ignea fulmineis legere ceraunia Nymphę.

At illam etiam augebis tuo volumine, & lumine, Illustriss. inclytis Heroum monumentis, quæ paras: atque

Vt vnda impellitur vnda,
Vrgeturque eadem veniens, vrgeretque priorem.

sic ego, dum vndique penè coarctor, ac vix sufficio, qui respondeam, cur in libris edendis meis adhuc morer, te volens vrgeo; ibo post te, iuuenis

nis doctiſſime. ſectabor, quæ dabis veſtigia, ſi præibis. Scripturienti ſęculo morem geres, morem geres amicis, & patriæ; imò tot ſarioſorum Heroum manibus, quorum nomen iam cineraſcet, ni calamo hocce tuo aureo nouus Hermes reuoces ab obliuione, ab inuidia: interim me ama, & redi.

Patauij 8. Kal, Octob. 1627

Lau-

Laurentij Pignorij Adlocutio ad Heroas illustratos à Iacobo Gaddio.

Fælices animæ, docto quas Gaddius ore
Nunc iterum ad Famæ florentis limina sistit,
Vos illi augusta contexite fronde coronam,
Qua patriam illustret vestro de munere gentem;
Insignesque ornet celebrato nomine Fastis.
Vos ille in tenebris olim, & caligine densa
Versantes rabido pius ò nunc eripit Orco,
Hocque licere uni mirantur fata, sed vltro
Annuit hanc uni laudem Cyrrheus Apollo;
Qui puerum ad ripas Arni testudine blanda
Edocuit rigidas deducere montibus ornos,
Et medio in cursu properantes sistere lymphas.
Arne viden merito quæ nunc tibi gloria surgit?
Vellera vt exaturent ardenti murice Nymphæ,
Ne longum Ausonio se iactet syrmate Tibris?
Arne ades, & tota syluas tibi consere lauru,
Perlue, & aurifero salientes gurgite ripas.

De Libro Carminum Iacobi Gaddij Patritij Florentini.

Visebam Hetrusca placidissima littora Flora,
Littora mobilibus lenè canora vadis;
Vidi ego, nec ficta deludor imagine, circum
Tecta reuersaras ex Helicone Deas;
Scilicet, aiebam, quid nobilis hospita Pindi
Turba peregrinos audet adire lares?
Sic mecum, interea primam prodibat in auram,
Immortalem auram fœtus hic ingenij.
Auguror, augurium neque fallunt carmina, Librum
Obstetricantes hunc adiere Deæ.

Maximilianus Scheleiuiz. D. D.

ERV-

ERVDITIS, AC BENIGNIS

Lectoribus Author.

S. P. D.

EXcipite benignis animis, ac præsenti vultu, Lectores humanissimi, bipartitum hunc librum Poematum, quem insignium politiori literatura virorum iudicio approbante, & suadente consilio inuitatus edo. A vobis nec encomia flagito, nec metuo vituperationem. Scilicet in illo minime reperietis Plautinos sales, non acumina Martialis, non Atticos lepores, non elegantias Catullianas, non Charites, & Veneres hetruscas adamantinis nodis fœderatas: sed neque turpium fœditatem verborum, nec insidiosam amaritiem scommatum, nec aculeata dirarum tela inuidiæ veneno infecta, aut felle Malignitatis, cui falsa species libertatis inest. Cæterùm

rùm in his carminibus, in qnibus aliqua deſiderantur ornamenta, ſunt aliqua ab humanitate veſtra, Lectores, excuſanda. Indigna cedro ſunt, præſertim nonnulla, quæ adoleſcens effudi, vel temporis anguſtijs incluſus, quæ ſcilicet malè tornata antequam excuderem, incudi reddere ſepties (vt videbitur alicui) debueram. At quid? Vos munus authoris peragite, vos Cenſores volo, emendate, delete, mutate, obliterate. Verùm enim verò Librum emendare vix poteſtis multis lituris, vnica poteſtis. Tamen Liber hic malus non eſt, quia paruus, & inuidos nihil horret. Excellentia ſolùm inuidiæ telis patent, ſi vero placere nequeat alio nomine, eo certè diſplicere non poteſt, quòd nullius nomen rabidè petat. Scio non defuturos, qui aliqua improbabunt. Horum caſtigationem æquam, & mitem æquo, gratoque animo feram, iniquam leui. Æquos Cenſores amo, iniquos detractores non proſequar odio. Tamen iniquum eſt ingenium oſtentare in aliorum ſcripta, neque laudem æquo iudice meretur, at vituperationem, qui ex aliena vituperatione laudem quærit ſibi. Humanum autem eſt ingenij fœtus vel tenuis, vt filios excipere humaniter, non inſectari vt hoſtes. Eò hu-

humanior est, quò eruditior quisque. Qui nomen humanitatis integrum non possidet, eruditionis nomen haud vsurpet. Sed longior sum: modus iam sit Epistolæ. Valete, Lectores eruditi, ac benigni, meque vestri nominis studiosissimum cum hoc munere complexi tetigite.

POEMATVM

LIBER PRIMVS.

AD LIBRVM.

I, Tuam, liber, impolite, matrem
Pete, & carmine debito saluta,
Sed gradum propera grauis modeste,
Et vestis cohibe sinus fluentis,
Ne leuis videare, ne superbus,
Non frontem minio notes, nec auro,
Aureos decet hic nitor libellos,
Aurum non decet areum libellum.

AD EVNDEM.

Inuidiæ trepidant solum excellentia fulmen.
I, liber, inuidiæ fulmine liber eris.

Liber ad Nebulonem contemptorem.

O quid me raris placiturum, turgide, iactas,
Auribus, & raris optima quæque placent.

AD CHRISTVM D.
PRO FERDINANDI II.
Magni Ducis Etru. V. ac Floren. Vrbis Fœlicitate.

HYMNVS.

CHRISTE seruati dominator orbis,
Qui vices rerum varias perennè,
Prona qui cogis famulante volui
Sydera cursu.

Qui iubes Phœbum roseas quadrigas
Luce, & ardentes agitare crines;
Nocte stellarum choreas sororem
Ducere Phœben.

Quique brumales properare luces
Cogis, æstiuosque dies morari
Longiùs certa, stabilique frænans
Tempora lege.

Fronde qui velas frutices virenti,
Flore qui pingis radiante prata,
Quique fecundis opulenta vestis
Messibus arua.

Qui ſalum gemmis decoras auaris,
Qui facis ponti liquidum ſecare
Squameam turbam, mare quæ per altum
Explicat alas.
Qui iubes leni Zephyros volatu
Verè florentes aluiſſe catus,
At Notum ſalſis liquidas in aruis
Tollere moles.
Qui reluctantis furioſa Ditis
Monſtra debellans Acheronta frænas.
Regnaque altrici viduata ſolis
Luce parentis,
Quique deformes ſcelerum cateruas
Frangis, Hercumque animas piorum
Labe cognata viduas beatis
Sedibus inſers.
Cerne præſenti generoſa vultu
Corda florentis patriæ, ducemque
Redde fœlicem precor, & patres, &
Agmina plebis.
Tempus in fuluum redeat metallum,
Ferreæ cedant ſcelerum phalanges,
Ac dolor, luctus, gemitus Tyranni
Pectoris acris.

Cedat & pestis, grauis ac egestas:
Audior; Cęlo chorus è patenti
Labitur diuis, facilique tranat
Agmine nubes.

Et fides velo radians niuali,
En soror veri Dea concolori
Veste præsignis reperit sacrati
Principis artes.

Quæque fęcundo resoluta cornu
Fundit immensas & opes, honores
Quæ, ac reluctantes animi coercet
Quæ pede turbas:

Mitis ac Orbis gemini Imperatrix,
Quæ feros ritus fugat in niuosas
Caucasi rupes minùs hospitalis
Parcere docta:

Pacis hæc mater, geminique amoris,
Ciuium nutrix, dominique robur,
At decus, terræ lepor, & voluptas
Alma Tonantis.

In

In Bacchi laudem Thebanorum priscorum Chorus.

NECTITE bacciferis iuuenilia tempora sertis,
Et validas ry sis armare virentibus vlnas,
Et vagos hedera impedite crines.
Lux genialis adest patri deuota Lyæo,
Candida turba faue:
Nemo festum violare diem
Audeat, vltrici manu,
Velut furentes Mænades,
Pectora victori laniabimus impia thyrso.
At procul este prophani,
Ne maculet niueam tempestas horrida lucem,
Procul hinc Deus cruentus,
Procul arma nata Marte,
Procul arma fœta Morte.
Absint martia fulmina,
Absint bellica fulgura,
Absint, & galea leues,
Arcusque truces, ensisque truces,
Non hic minantem Martis, ac mortis tuba
Sonitum rauco murmure fundat,
Sed prædulcis tibia resinet,
Blandiusque tympanum remugiat,

Pulſumque crebris cymbalum ictibus crepet.
Age bacchæa fronde reuincta
Bacchica pubes
Cane ſolemni voce Lyæum.
Age bacchæa
Nebride latum præcincta latus
Lenæia pubes
Inclyta Bacchi ſtemmata recine.
Age vitrix cane pæan.
Candide Liber ades frontem redimite corymbis
Ambroſias viridi nexe comas hedera
Te decet flauos variare Veris
Sydere crines.
Te caput picta cohibere mitra,
Et laboratis vigili metallo,
Luce quas oſtrum roſea coloret,
Veſtibus velare humeros niuales
Formoſa proles ò Semelis;
Proles altitonantis Iouis,
Ignigena, iterumque ſatus
Vnicuſque bimater,
Intonſuſque Thyoneus;
Tu Rex Eubie Baſſareu
Nyctileuſque, Nyſeuſque, Bromiuſque
Et Iacchus, & Lenæus, & Lyæus, & Euan

Tu

Tu puer æterno pubeſcis flore iuuentæ,
Viniferaſque creas vites, dulcique liquore
Propinas miſeræ iucunda obliuia vitę.
Non tibi ſunt triſtes, quæ rodunt pectora curæ,
Veſanuſque dolor, luctuſque, graueſque querelæ,
Non mæror, non vlla cohors ac turba malorum;
Te ſequitur facilis riſus tenerique lepores,
Cognatique ioci, ludique, ac viua voluptas,
Te Genius, te cantus, amor, ſatyrique ſequuntur
Diuinoque ſimul furibundæ Thiades œſtro
Myſtica ſacratis celebrantes Orgia ciſtis,
Quique rudi ſenior nutricius hęret aſello
Rubra racemiferis deuinctus tempora ſertis
Inflatuſque tuo feruentes munere venas.
Tu Gnoſſiacę coniugis auream
Pingis noueno ſydere, & orbibus
Inſeris ęthereis coronam,
Tibi ſacrilegum Penthea mater
Cruenta Agaue ſtrauit, & vulſum caput
Fuit contempti victima Numinis.
Te, qui triplici Cerberus ore
Tonat horrendi ianitor Orci
Placidus vidit, docilis rabidum
Ponere murmur, tetigitque pedes,
Et crura tibi mitior agno.

Insanientes agmine barbaro
Dura in robora matres
Vertis, quę Vatem Threïcię plaga
Aurita saxa secum
Dociles, & imperanti
Syluas lyra trahentem,
Zephyrosque prępclantes,
Fluuiosque flexuosos,
Volucresque commorantem
Dulcisonum iratis laniarunt Orphea thyrsis,
Membraque sparserunt querulos discerpta per agros.
Tu contemptorem prosternis Bacche Lycurgum,
Tu contemptrices fœdis Mineidas alis
Inuoluis geminis permutans corda figuris
Impia, quę vetito violarunt Orgia fuso,
Tu pradatores fallacia pectora nautas
In mare pracipitas, dùm vernat palmite nauis,
Carbasa dùm cohibet vitis, dùmque ireda virenti
Puppe sedet Tigris, dùm remos fronde tenaces
Impediunt hedera, dùm prora Leonibus horret,
Iamque noua scindunt cauda tot cœrula pisces,
Quot prius are truces findebant aquora nauta,
Tu coniuratos in mœnia sacra gigantes
Bellator lybici fœlicior vngue Leonis
In pracips ruis eterea plaudente corona,

Tu

Tu debellatis Eois gentibus, omne
Quas beat aurifero Ganges, quas ambit Hydaspes,
Quas puer illustrat nascenti lumine Phœbus
Sub iuga vitigeras Tigres, docilesque leænas
Victor agis, vinctasque aureis compescis habenis,
Atque triumphali vectus per ditia curru
Regna catenatos submittis fascibus Indos,
Age Bacchęa fronde reuincta,
O lęngia pubes,
Age Bacchæa nebride tenerum
Prçcincta latus
Bacchica pubes,
Cane solemni voce lyæum,
Age victrix, cane Pœan
Pœan, Pœan,
Cynthius æquæuum rosea dùm lampade Mundum
Lustrabit, dùm nocte vagos per inania currus
Ducet, & astriferos argentea Cynthia cœtus,
Dùm pascet cognata parens animalia tellus,
Dùm volucrum patrio volitabit in aere turba,
Dùm vaga squamigerę sulcabunt ęquora turmę
Numina victoris venerabimur inclyta Bacchi.

De Hieronymo Balbo Poeta egregio lusus.

LAurigeri Vates fortasse requiritis, ille
Tam male cur cecinit carmina? Balbus erat.

Horatij Ode. Sic te Diua potens Cypri in Elegiam versa.

SIC te grata ratis per cærula regna volantem
Ledæ progenies, Sydera fausta regant,
Æneadumque parens, Cypri Regina, Tonantis
Filia, quæ terris, quæ dominatur aquis,
Æolus immites frœnans in carcere ventos
Impellat Zephyro carbasa plena leui,
Adsit & æquoreus Rector, Glaucusque biformis,
Ac Thetis, ac Triton, Nereidumque Chorus,
Te precor incolumem reddas ad Palladis arces
Vatem, animæ serues dimidiumque meæ,
Scilicet ille suum præduro marmore pectus
Munitus, triplici septus & ære fuit,
Hunc genuit fæta vsque nouis ceruicibus hydra,
Hunc aluit viuo pota cruore tigris,
Hunc & Auernales puerum excepere sorores,
Et qui tergemino Cerberus ore tonat,

Qui

Qui fragilem primus cum vita credidit vndis
Æquoris infidis, turbinibusque ratem,
Nec timuit Boreæ luctantia flamina Cauris,
Austri nec timuit prælia cum Zephyris,
Nec tristes Hyadas, ignota nec horruit astra,
Monstra nec vndantis horruit Oceani,
Quem non scylla rapax canibus succinta cruentis
Terruit, aut refluis torta Carybdis aquis
Dißociabilibus frustrà diuisit ab vndis
Tèr sapiens terræ florida regna Deus,
Si tamen incestæ diuino numine fracto
Non tangenda rates æquora transiliunt,
Audax gens hominum moliri cuncta perennè
Corruit in vetitum præcipitata nefas.
Audax lethali qui fraude nepotibus ignem
Intulit ereptum sedibus æthereis,
Hunc macies, febresque, inuisorumque malorum
Fœda cateruatim turba sequuta ducem,
Semotæque prius tardem quæ fata mouebant,
Præproperata necis corripuere gradum,
Ipse sibi vetitis à numine Dædalus alis
Discidit aereos ambitiosus agros,
Quin etiam æterna damnatas nocte paludes,
Et stygios rabido cum Phlegetonte lacus,
Tartareasque domos, & regna silentia Ditis,

Her-

Herculeus valuit perdomuiße labor,
Ardua res nobis nulla est, miscere paramus
Impia cum magnis prelia Cœlicolis,
Nec patimur sęuum per crimina nostra Tonantem
Legibifera vltrici ponere tela manu.

De Aurora Sylua.

R*Vbet ęthereis gemmata rosis*
Filia ponti, filia Cœli,
Ac vitalis prodiga lucis,
Lumen orbis, gemma poli,
Flos celestis agri,
Fax radiata Soli,
Quę noctis domitrix horrentes dissipat umbras,
Queque triumphanti sydera luce fugat,
Quę radijs auxiliaribus,
Armat Orbem.
Ornat Axem,
Hec radiantes redimiua rosas
Vibrat, & roseos eadem radios
Purpurat hęc radijs, emicat atque rosis,
Hec montium comata
Iuga nascenti luce colorat,
Hec igne florulenta

Inaurat

Inaurat arua,
Hęc arborum virentem
Pandit amictum,
Et æmulas ligustris
Fluminis vndas,
Hac purpuram rosarum,
Eburque liliorum,
Pallentesque genas violarum, & amabile nigrum
Quo vaccinia gestiunt,
Ac floris innumeri colores
Centum aperit: variatque centum
Scilicet vna suis animare coloribus orbem,
Atque oculos donans cernere cuncta potest,
Quot radice, tot fundit ocellos,
Viden illa nunc triumphans
De nocte, de tenebris,
Agit ardentem viuida currum
Radijs septum, luce comantem,
At dum triumphat infœlix
Ipsa in gremio lucis alumnę
Languet in ortu vitaque perit,
Heu currus, heu rerum vices,
Currus ille triumphi
Fit funebre feretrum,
Illa cuna vagientis

Exan-

Exanguis eſt ſepulcrum
Orientis ille nidus,
Rogus heu fit occidentis;
In hoc tamen ſepulta
Rediuiua ſurget, vt Phœnix
Natale iugis reparans funus.

Extemporale.

DVM pueris reddit pietatis præmia doctor,
Vt puer en poſco munus, & obtineo,
I, faſtus procul, ac ventoſa ſuperbia, rebus
Scilicet in ſacris, qui puer, ille vir eſt.

Elegia

Elegia ad Zephyrum, vt Christo Domino puello flores nouos gignat.

O Qui florifero vernales flamine gemmas
Spargis, dùm vario germine rura beas,
Ventorum lepor, ò genitor blandissime Veris,
Almaque telluris gloria, Regis honor,
Indue rorantes spectabilis aliger alas,
Et socio famulum nectare funde solum,
Iàm noua pubescant virgulta, nouasque ministret
Tellus nunc verè prodiga mater opes
Cerne, per herbosos ludit Christus agros,
Flores sparge, decent florea serta Deum,
Scilicet infantem, iam regia purpuret ostro
Idalio, pueri ni rosa sanguinem amet,
Qui fluet heu lustris iàm iàm labentibus vltrò
Quo picta excellet spina decore rosas,
Æmula virgineis niuibus modo lilia candent,
Nimirum florens lilia vestit ebur,
Calthaque natiuo radiat spectabilis auro,
Et viola æquoreis æmula ridet aquis,
At ferrugineus hyacintum liuor obumbrat,
Nam pueri fatum flebilis vmbra decet,
His nunc insuetos addens tu Veris honores,
O anima, authorem munere cinge tuum

Si nequeas, præbe famulas placidissima pennas,
Et puerum ponans dulce per arua feras,
Ille pater verus Veris florentia mille
Sydera diffundet æmula syderibus
Rector & astrorum meliori lampade clarus
Sol dium augusto sparget ab ore iubar
Floribus immiscet radios, sic orbis vtroque
Vernabit melius sydere conspicuus.

Ad Sanctam Virginem Deiparam

HYMNVS.

O Virgo mater, filia filij,
Excelsa cœtus æthereos super,
Augusta regnatrix gemelli
Orbis, & aligeri senatus,
Tu vena summi luminis, vrbium
Tutela, vindex virginei chori,
Te noctis æternæ Tyrannus,
Ac Stygiæ pauet agmen vndæ,
Tu floriulento sydere pulcrior,
Tu syderali flore nitentior,
Te Luna supplex, & corona
Syderis obsequiosa cingit
Phœbus minori lampade fulgurans,
Te puriori lumine fulgere
Miratur, & iubar niuale,
Deque tuo bibit ore lumen
Tu me gemello dextera sydere
Frontis vagantem dirige, nec preces
In æquor vndantes proteruis
Flaminibus patiare ferri.

De Vere redeunte.

IAM renascentis vice Veris horrens
Euolat tempus, redit aura mitis
Iam domat fluctus pelagi rebelles
Aerea puppis,
Iam pecus gaudet stabulis relictis
Ludere erranti per amœna gressu
Rura, nam campus posita niuali
Veste superbit
Floribus pictus, viridique sylua
Crine pubescit redimita, fronde
Nunc sub altrici nemoris volucrum
Agmina plaudunt
Mille dum cantus variant loquaci
Gutture, imbelli fruticetas subter
Labitur riuus, tacitoque syluam
Gurgite lambit,
Nunc decet fuscos redimire crines
Floribus, quando melior coruscat
Phœbus, ac tristes domuit procellas
Blandior ętas
Cedat hinc luctus, dubiaque mentis
Arbiter vilis timor, ac dolores
Exulent, curaque nimis tenaces

Mor-

Martis alumna,
Murice effulgens alius superbo
Imperi molem regat ambientis
Agmine accinctus populi, grauisque
Vendat honoris,
Alter arcanus dominantis auri
Congerat montes sibi mortis author,
Opprimi dignus nitida doloso
Pondere molis,
Alter humani sitiens cruoris
Vexet insano metuendus ense
Hostium turmas, referatque clares
Vsque triumphos,
Sorte contentus patria lacesso
Nil Deum supra, leuis atque flamen
Plebis haud curo, dominosve fasces.
Vincula mentis.

In Albos, & Nigros Florentiæ inter se diffidentes. Elegia.

Q*Vò ruitis cæci (genus ô lacrymabile) ciues?*
Quis furibũda vi sanguinis arma parãt?
Quis furor ah præceps, quò barbara raptat Erynnis,
Ah quod molitur mens furiata nefas?
Sanguinis ò cupidi nimium, si cæde recentis
Gaudetis, ferte ah noxia tela procul,

Non hic Pisanæ posuerunt castra phalanges,
Non Aretina cohors bellipotens posuit.
Æmula non posuit Syllano Sena decori,
Deuictæ toties nempe dedere manus,
Has bello turbare decet, cum bella reposcunt,
Et premere infenso tela inimica pede,
Illas inuicto prosternere Marte cateruas,
Ducere & augustos lætius vsque dies,
Templaque deuotis cumulare verenda trophæis,
Hæc spolia, hos titulos patria nostra petit,
Illa catenatos præclari nominis hostes
Ire per augustas corde micante vias,
Pisanaque vrbis, quæ fasces iactat auitos,
Æmula florigeræ sternere tecta capit,
Atque triumphatis Hetruscæ gentibus oræ
Regnatrix dominum tollere in astra caput
Illa sed infelix posito diademate, vestes
Discissa, & querulas dilaniata comas,
Ac gemitus inter, lacrymasque soluta cadentes,
Hos trahit irato cordis ab ore sonos
Siccine crudeles? ciues vos mater, an hostes
Compellem? est hostis, qui fera bella ciet,
Impia germano satiabitis arma cruore
Queis decet hostiles sollicitare globos,
Parcite iam ferro, nimium, nimiumque cruoris

Fusum

Fusum est, cognata cęde rubescit humus,
Sed queror heu frustra, lacrymisque sequacibus oro,
Dum lacrymo, fluitat sanguinis unda mei,
Hę lacrymę matris nimirum, hęc verba doloris
Irrita in æquoreas euehet Auster aquas.
Fratribus ah vos quanta manet infamia cęsis,
Dedecus ah quantum nomina vestra manet.
Cędere me ne libet? discerpere membra parentis
Vestra? hæc sanguinei prœmia mater habet?
Quæ cunas vobis, & vitam, & amabile lumen
Præbuit, & male quas diripuistis opes,
Quid moror infœlix? pateant hæc viscera vobis
Iam fige hoc ferro, barbara turba, latus
Scilicet vrbs victrix, vt votis expetit hostis,
Infelix manibus concidat icta suis.

De lacrymis Virgunculæ Castissimæ.

DVm fixo sitibunda Virgo Christum
Contemplatur ocellulo cruentum,
Et rosas bibit osculo cruoris,
In flumen lacrymans puella manat
Plenum amoris aquis, odore plenum
Nimirum elicit è rosis amoris
Potens numinis igne aquas odoras.

De Ijsdem.

EN virgo illacrymat, lacrymas tu sume cadentis,
Electrum hæ fient nobilius lacrymæ.

De Ijsdem.

CHristum pupula dum videt cruentum,
Extemplo in lacrymas soluta rorat,
Et sinu lacrymas legit cadentes,
Nimirum putat esse margaritas
Queis nectet sibi gloriæ coronam.

De Regibus.

QVisquis beatos iudicat arbitra
Regis corona, fascibus inclytos,
Claraque primorum caterua,
Et populo famulante septos.
Errat: Beatum non faciunt opes,
Non texta gemmis versicoloribus,
Auroque vestis, non auitum
Imperiumque, dominique fasces,
Quamuis remotas subijciat plagas,
Iungatque priscis perpetuum nouas
Victoriosa classe fœlix
Innumeros referens triumphos,
Armis timendus sternat & inclytas
Gentes, Tyrannos indociles pati,
Ac supplices frenet superbus

Assy-

Aßyrio decoratus ostro,
Nise superna lege coerceat
In corde puram iustitiam fouens,
Sensusque debellet rebelles
Victor opum ipse, suique rector.
Hic vana Regis stemmata scilicet
Iactabit, at Rex qui siet, insciens
Inane nomen possidebit,
Seruiet at famulus Tirannis.

De carnium syluestrium esu.

T*Vrpe est eße feras, amice, quando*
Beluarum gula vilium est sepulcrum.

Sylua de Villa Amenissima.

S*Alue, ò Phœbeæ statio dilecta cateruæ.*
Quam rigat imbellis peramico gurgite riuus,
Quam nec tristis hyems, nec anheli syderis ardor
Sauciat, æterni beat indulgentia Veris
Quam bona, Palladio quæ semper honore virescit,
Pax alit, atque quies nullo stimulante, soporque
Melleus, ac Phœbo, & Musis deuota cadentis
Murmura non tacitè fontis, syluæque coruscæ,
Quam placida ludens Zephyrus diuerberat aura,
Non hic armorum rabies, non dira minantes
Horrendo clamore tubæ, non cornua flexi

Aeris, & armati sonus hostis lethifer aures
Ingenti terrore quatit, procul exulat ardor
Bellicus, & furia procul, & certamina Martis,
Iurgia & ipsa procul, miseris qua vendere doctus
Permiscet clamore forum, non ille patronus
Legis, at excidium, iurisque indigna Carybdis,
Quid petis, infœlix genus, ambitiose superbos
Imperij fasces, deuctaque regna ruinæ?
Regia quid prosunt insignia, quidue curulis
Sella, & baccatum gemmis miserabile sceptrum?
Limina, quid superis minitantia limina templis,
Aurataque trabes, solidæque exere columnæ,
Inuidiosa regunt dubia qua pondera molis?
O quàm dulce reor species, vultusque locorum
Linquere magnificos, humilesque habitare Penates
Tutior ist vallis, quæ raras fulminis iras
Sentit, quàm montanus apex, quem fulmine crebro
Verberat altitonas, sunt grandia pendula semper
Ingentesque timent casus, tristemque ruinam
Ergo agite, ò faustos ruris carpamus honores
Omnibus innocuos; vos vltrò florea tellus
Inuitat, vitrei vos murmur amabile fontis,
Gemmea qui lambit fœcundis gramina riuis,
En vocat alituum vocalis turba paternas
Quæ syluas, quæ rura suis concentibus implet,

O vos fęlices misera procul vrbe coloni,
Qui patrios colitis plaudenti sydere campos.

De fluuio, qui rupto gelu viatorem prætereuntem obruit.

DVm riget hyberno fluuialis frigore lympha
Stricta, parique gelu terra niuosa riget.
Vitrea regna premit, dùm credit amica viator,
Obruit at miserum lympha soluta caput.
Fluminis ah scelus? infido quid gurgite perdit?
I, nunc crede hosti, perfidus est fluuius.

De Puero Iesu in præsepe, & D. Stephano saxis illo quorum contigua festiuitate Ecclesia memoriam veneratur.

DVm puer horrenti cubat orbis Rector in herba,
Quid Stephani lacerant saxa cruenta latus?
Scilicet, vt puerum pergrato flore coronent,
E Stephani ducunt sanguine saxa rosas.

Ad Auarum diuitem. Fictum nomen.

LIcet feracis Thuscię plena manu,
Apulięque diuitis messes legas,
Tibiq; Ganges aureis vndis fluat,
Tibique gemmas aquor Eoum vehat,
Tibique solis quicquid ęternus vagi
Labor ambit, vni seruiat, si quid cupis,

Dis nunquam eris, nam pauper est quisquis cupit:
Vis esse diues, Regule? cupias nihil.

Chorus Militaris in laudem

Federici Fulchij Hierosoymitanæ classi Præfecto felicissimo, qui duobus fratribus, & octo Nepotibus equitibus Hyerosolymitanis septus octo, & decem prælijs victor fregit Barbaros honorem, & spolia ampla referens.

Ela age curru, fama, volanti
Pernix superos tolle per orbes
Fulchium patriæ potentis astrum,
Martis ac fulmen genitoris ardens,
Arbitrum famulantis vndę,
Et Barbarorum cladibus inclytum,
Ductorem niueę sacrum phalangis,
Et consanguineo milite nobilem,
Victoriosa classe septum,
Victoriali fronde reuinctum
Viden, vt plausu lętus ouanti
Per famulares explicet auras
Victoriale labarum,
Hoc cęlesti Deus ipse auro
Intertextum, sydereisque

Nobile gemmis, nobile munus
B.llaturo dedit Heroi
Viden? emeriti culmina Cœli,
Patriasque petit sedes Heros,
Dùm tergemini princeps orbis
In sydcrium dat Capitolium
Agere intextas adamante rotas
Immortali fronde virentes,
Immortali luce comantes,
Ipse triumphum bellatoris
Spectat astrigero è solio
Maiestate verendus amica,
Ipse triumphanti lęuo ter lumine plaudit,
Plaudit & aligerum senatus,
Age victorem carminis alis
Sectemur super astra volantem,
Ille sed humanas humano vertice maior
Contemnit voces, laudumque volatile murmur,
Cui diadema sacrę contexunt laudis ouantes
Aligerum, Diuumque chori, Cœloque sequenti
Non moritura canunt socientes carmina neruis
Percussis blandè plectro, digitisque magistris,
Iàm sileant cythara mortalia stamina nostra,
Oraque, nam rudibus mortalibus vsque tacēdum est,
Dùm loquitur superi mellita caterua Senatus.

Qui formidata iacularis fulmina dextra,
Ac trifida sternis barbara corda face.
Tartara qui valido famulantia numine terres,
Mittis & infames sub iuga ahena gregis,
Ac prædatoris diuis prædator Auerni
Vmbrarum Regi multa trophæa rapis,
Felicesque piorum animas Cęlo inferis aureo,
Et das astriferi regna tenere poli,
Aspice præsenti florentia mœnia vultu,
Effice, ne nostro par sit in orbe Duci,
Omnigenisque bonis cumules Florentis alumnos
Vrbis, & illorum numen ad astra feras,
Iàm repetat nostros regina Astræa penates,
Canaque germana cum pietate fides,
Et pudor, & probitas, vigilesque Modestia luces,
Demissa, & niueas minice picta genas,
Et facilis pleno Clementia flumine currat,
Diaque cœlestes Gratia fundat opes,
Pax quoque floriferis leuiter subuecta quadrigis
Irriget nostras nectaris imbre plagas,
Audior ætherea Chorus ætheris arce relicta
Labitur in caros officiosus agros,
Cernite fœlici làbentes agmine diuas,
Cernite demissi dextera regna poli,
Orbe renascenti Florentem circuit Vrbem

Iris

Iris paciferis irradiata notis,
Scilicet antiquum redeunt modo secula in aurum,
Et fluit augusta luce superba dies,
Mittite spinosas vigili de pectore curas,
Improbe regnato pectore cede timor,
Ite procul miseri, aurum genus, ite labores,
Et lacryma, & luctus, tristior ac gemitus,
Tuque infausta cohors pœnarum, agmenque dolorũ,
Morborumque greges, & male suada fames,
Pauperiesque grauis nimium, quæ sæpe latenti
Inuida virtuti pectora celsa premis,
Exulet ac luxus fœcundæ prædo parentis,
E quibus ille oritur, nam populatur opes,
Et quæ centenos pro crinibus explicat angues,
Vipereosque artus deuorat inuidia,
Et regni execranda sitis, fœcunda malorum
Mater in extremas Orbis eat latebras,
Seu potius Stygias petat irrequieta paludes,
Vndè capax scelerum proculit illa caput,
Ipsa trahat secum vitiorum castra sequentum
Ferrea, namque ætas aurea & illa fugat.

In Tyrannum regni summè appetentem.

QVid, ò barbare patrium Tyranne
Regnum protrahis, & plagas remotas
Vrges fascibus impotens cruentis?

Quid

Quid vanum Imperij superbe nomen
Iactas? falleris, heu misello serue,
Qui nimis cupit imperare, seruit.

In Herodiadis puellæ mortem, quæ Caput S. Io. Bapt. ab Herode petierat.

PRoh palmare nefas? telluris perfida syren
Augustum obtruncat voce iubente caput,
Vindice dein meritas luit improba flumine pœnas
Læsa caput, capitis num caput est precium?

De Herode debacchante in Puellos Innocentes.

AH, quid fatifero sæuus furit ense Tyrannus,
Inque sinu matris cædit iò pueros?
Dùm parat Vnigenam discerpere vindice ferro,
Brumali exortas quot secat axe rosas?
Nempe legit Christo flores, nectitque coronam,
Sanguine quam pingit, gratior vt niteat.

In Senem lasciuientem.

O, cui iam capitis seni
Fundit nix apicem squallida sordidum,
O, dentes cui luridi
Sordent, atque oculi luminis indigi,

Informes & arant genas
Rugæ, quæ citiùs funera colligent,
Maturæ propior neci
Tandem ridiculis pone modum iocis,
Tandem parcere inanibus
Curis tempus amat, quas dare flamini
Portandas volucri decet,
Vt molles pueri ludere desine,
Iàm cesset studium leue
Venalis cytharæ; sint choreæ procul,
Ac pœno toga murice
Depicta, & maculis nobilis aureis,
Sint & florea germina:
Haud nata est capiti deciduo rosa,
Non sunt lilia turpibus
Intexenda comis, quæ niue candicant,
Quam mors proxima comparat
Hostis perpetuo terribilis gelu.

Ætatis Aureæ descriptio Allegorica.

ECce renascentem Cœli indulgentia mundum
Excipit, ac niueæ meliori sydere luces
Effulgent, quales nascentis origine sæcli
Tum roseas Phœbus subvecta per arua quadrigas
Ducebat, nitidas iaculatus ab ore sagittas
Mitiùs ardenti, non inuida nubila vultum

Con-

Condere luciferum audebant, liquidissimus aer,
Instar & illimis speculi, dum florea tellus
Deciduos gremio captabat diuite rores,
Laxabatque sinus Zephyri genialibus auris,
Dum picei nigris parcebant flatibus Austri,
Nondum Aquilo viridem furiali turbine syluam
Sternere doctus erat, validosque ad sydera fluctus
Tollere in exitium nautę, Cœlique timorem,
Nondum conciderant inimico vulnere luci
In classem, celso regnabat in aggere pinus
Libera turbinibus, maris haud experta procellas,
Nondum crediderat dubius vaga lintea vitæ
Nauta per ignotas errans miserabilis oras
Infidis animis Boreæ luctantis, & Austri,
Nondum auri sitiens aurum discrimine vitæ
Mercatus, magno stat scilicet empta cruore
Res, tum finis erat nondum violabilis æquor
Sacrilega rate, virgineæ tum remige nullo
Spumabant vndæ, tellus quoque virgo ligones
Haud sensit, rastrumue, aut duri robur aratri,
Sponte dabat fruges, & flamine culta fauoni,
Vltro natiuis vernabat floribus altrix
Perpetuò redimita caput florente corona
Scilicet illa rosis violas iunxisse sorores,
Et niueis pariter vaccinia nigra ligustris

Gau-

Gaudebat, variosque simul miscere colores,
Tunc & cæsariem tutò credebat amicis
Flaminibus nemus intonsum, frondentia tutò
Lustrabant sua tecta feræ feritatis egentes,
Non dolus in syluis, non mille pericula, cantu
Quas volucres plaudente aura, riuique susurro
Mulcebant, docilesque comas, umbrasque sequaces.
Non his insidias visco, laqueisue colonus
Tendebat, non venator mala retia ceruis
Armatus pharetra, canibusque sequentibus, arua
Ludebant damæ canibus per amœna magistris,
Innocua vituli præbebant ora leænæ,
Errabant impunè greges custode remoto
Tesqua per, & saltus, custos lupus ipse, vel ursus
Fidus erat, quoties choreas duxere sub umbra
Roboris, informes choreas, quos fœdere blandus
Iunxit amor, socio regnabat gratia mundo,
Gratia, quæ rigui manabat gurgite lactis,
Dum mel syluestri de cortice prodiga quercus,
Gemmeaque auratas voluebant flumina lymphas,
Pax quoque regnantes oleis innexa capillos
Diffundebat opes cornu prædiuite ruris,
Veris & assidui, nam Ver dabat omnia, quæ, vel
Autumnus parit, aut æstiui syderis ardor;
Nondum vipereos agitans discordia crines,

E Phle-

E Phlegetonteis caput exitiale fluentis
Extulerat, viroque viros infecerat atro
Dira parens belli,
Non furor in se se preceps sitibunda cruoris
Carpere tela manu, aut virosos suaserat enses,
Nondum sauities dias in luminis auras
Prodierat, rabiesque soror: latitabat in imo
Ferrum telluris nondum feralis, & aurum
Deterius ferro, nondùm execranda cupido
Imperij, scelerum facunda magistra Tyrannos
Edocuit fortes rabiaè prosternere ciues,
Siue dolo, seu fulminibus, dapibusue ministris,
Carnifices epulas, & pocula mixta veneno
Dùm super infidis apponunt (horreo) mensis.

Ad N. Aulicum gratia florentem.

IAm linque Regis lubrica limina,
Et blanda amoris flamina mobilis,
Aulaque contemnas inane
Lumen, & occiduum fauorem,
Vt vix quietum verberat hostibus
Æquor sonorus fluctibus Africus,
Sic Principis quaßat columnas
Inuidia furialis Auster,

Excelsa nempè haud inuidia carent,
Ast inuidorum perpetuùm patent,
Quæ liuor infecit veneno,
Fulminibus miseranda crebris.
Emissa Cœlo vindice montium
Culmen superbum spicula verberant,
Ferire quæ parcunt penates
Agricolarum, humilesque valles.
Sunt ima tuta, & si moueas loco,
Tutò moventur libera casibus,
A celsa co.uellens in imum
Præcipitat grauiùs ruina.

Comes Guido Guerra Guelphorum Hetruriæ imperator.

Ille ego sum bellax generoso è sanguine Guido
Guelphorum columen, hostis at excidium,
Ardua mens animus prudens, interritus, ardor
Entheus, egregium consiliumque mihi,
Sed, mea quæ fuerit, testetur Etruria, virtus,
Manphredusque Apulis me duce victus agris.

Descriptio castissimi, ac pulcherrimi iuuenis.

Vultus olli syderalis æmulus Phœbo coruscat,
Virginalis enitescit ore pudor muricato,
Ac tenella labra blandè coccini venenat ardor;
Æmulas cœlestibus ocellis hones faces inaurat,]
Aurea & lanugo mala florulenta vestit,]
Mala, quę niuale sanguinis rosis decus notantur,
Vtque lilium parente Vere florum candicat, sic
Lacte vestita, indicoque colla fulgurant nitore.

De Statua cerea elegantissima.

Exprimit ad viuum facundi Rhetoris artus
Fictor, cui donat vocem, animamque simul.
Arte potens mira, digitisque animare figuram
Nùm veros docili fixxit in ore sonos?
Cur tamen ille silet? ne creditus æthere fictor
Subduxisse ignem, crimina falsa luat.

Chorus Sacrarum Virginum ad Virginem Deiparam.

Canite, ò proles innuba, Matrem,
Numinis alti niueam Matrem:

Tibi virgineas intacta niues
Pectoris almi florida proles
Dicat, ò nimium Regina potens,
Cui flammifero frigida pubes
Nix pluit axe.
O virginei floris alumna,
O virginei prases honoris,
Arx sacrati fida pudoris,
Te celsa poli
Murmure famulo regna verentur,
Te pauet atri regia Ditis,
Domitrix Erebi Diua rebellis,
Imperioso qua pede calcas
Infame genus.
Te Cocyti Rex ipse timet,
Teque Sorores, qua vipereo
Crine virentes sibila centum
Guttura vibrant, fœta veneno,
Plena dolorum, qua discerpunt
Vsque nocentes.
Quique trilingui Cerberus ore
Latrat custos tristis Auerni,
Et monstrorum castra latentum,
Tibi seruit auens machina mundi,
Tibi regnantes aurea crines

Sy-

Sidera nectunt.
Tibi Luna pedes subdita lambit;
Tu non tyria veste superbis,
Nec gemmiferum tegmen iactas,
Quam sponte faber Sol radianti
Velat amictu.
Tu tergemina Numinis alti
(Nata, & genitrix una Tonantis,
Filia Patris, Flaminis uxor)
Iride vernas picta, noueni
Arbitra Cœli.
Hùc virgineum caput aduerte,
Ac felici discute vultu
Ferrea fusci nubila mundi,
Et sanguineos disiјce nimbos,
Mortisq; minas, Martisque manus,
Procul ò belli pelle timorem
Pace reducta.
Tua te colimus turba quotannis,
Tibi vitta comas velat, onusta
Tibi dona damus florida votis,
Tibi votiuis templa tabellis
Picta renident.
Tibi felices vrit odores
Sacer Antistes, tibi solemnes

Deuota preces concipit, ore
Simul alterno ſolemne canit
Alba niuali veſte caterua,
Et ſupplicibus cerea geſtans
Lumina palmis.
Ipſe, loquenti qui pede currit,
Arnus amata gloria Flora,
Arnus amanti murmure ludens;
Gurgite ridens obſequioſis
Te colit vndis.

Diſtica Moralia.

Syncerus

I*TE procul fraudes, Stygij Ducis improba proles,*
Menti candor ineſt nobilis, ite procul.

Ad ventoſos

Ipſe omnes odi faſtus, procul eſte tumentes,
Rideo, quæ vento pectora vana tument.

Carmina laſciua.

Fœda velim dominis pater Arnus carmina lymphis,
Aut auido claudus deleat igne faber.

Puluis, & ſanguis militum.

Qui notat arati bellantia militis ora,
Puluis, honor frontis, ſanguis, & ipſe roſa eſt.

Ebrius

Ebrius

Idomitus vino reserat penetralia mentis,
Et loquitur cordis nuncia verba sui.

Auarus

Seruat ut Hesperidum radiantia vellera serpens,
Non secus arcanas seruat auarus opes.

Inuidia virtutis filia

Virtute parta gloria viget mater,
Domitrixque mortis, temporis triumphatrix.

Fœmina pudica ab auro inuincta

Auro quæ niueum seruat non victa pudorem,
Contemnet ferrum tutior, atque faces.

Poeta poeticè laudatus

Vates felici perfectus carmine formas
Parturit, hoc magni est Numinis, Ergo Deus.

Aurum non exoptandum

Ne sitias nimium, pubes ò nobilis, aurum,
Auri nam fulgor quot mala gignit inops?

Ad muliebrem Philosophum

Quid tu feminea dociles colis arte capillos?
Signare hos radio non decet, astra decet.

Campus inutilis allegoricè significans animum.

Eludit campus fallacis fertilis herbę
Spem, votumque simul pauperis agricolę.

Pulcritudo corporis.

Temporis hęc spolium est, morborum prȩda, pudoris
Exitium, ludus mortis, & esca mali.

Crudelis

Ah lapis, ah ferrum est, multo qui funere gaudet,
Flumina quique animo sanguinolenta bibit.

Pœna

Vindex criminis aqua pœna crimen
Sectatur, velut umbra fida corpus.

Prudentia

Viribus armati prudentia prastat inermis,
Vir maiora gerit robore consilij

Odium

Est amor huic genitor, pulcri mirare parentis
Informem natum? monstra vel ille creat.

Regnum non acquirendum fraudibus

Fraude nefas ipsos regno viduare vel hostes.
Et quæsita dolis regna citò pereunt.

Cum tot sint Reges tamen urbus Regibus Orbis,
Aut certis multis creditur esse, quid hoc?

Amans

Qui loquor & manibus, pedibusque, oculisque disertis,
Nunc me facundum quis neget esse virum?

Prin-

Princeps bonus

Vt pater imperium blandis moderetur habenis,
Est procul à vero Principe nempe rigor.

Idem

Principis est munus fælices reddere ciues,
Ætas non vno Principe quæque caret.

Princeps malus.

Qui populi populator opes, hauritque cruorem,
Haud Princeps est me iudice, prædo sed est.

Respublica

Rara diù constat Respublica, si extima desint,
Peiora infausto viscere bella parit.

Tyrannus

Prædo pudicitiæ, libertatisque carybdis,
Sanguinis, atque auri, venditor & fidei est

Historicus.

Non debet Regi, aut genio indulgere, sed vni
Syncerus vero seruiat historicus.

FINIS LIBRI PRIMI.

POEMATVM
LIBER SECVNDVS.

IN LAVDEM
FERDINANDI II. M.E.D.V.
ODE.

Flamma quę nostras modo per medullas
Serpit, & cursu cita fulguranti
Igne luctantes populatur artus
Nescia vinci?
Flamma nùm Phœbi domat impotentis
Vatis arcanos furiosa sensus?
Me premit dius furor, en canoro
Excitus ęstro
Thraciam posco cytharam, loquaces,
Phębe, tu neruos anima, & furentem
Antra per sacri nemorosa collis

Di-

Dirige Vatem;
Namque vocali pede rupis altum,
Quà datur paucis, tetigisse certum est,
Te ducem posco, tenuis & recenti
Auspice curram.
Ipse Fernandus via, dux, & author,
Meta vel cursus fuerit, secundes,
Inclyte ò Princeps, iter institutum
Vatis anheli.
Vnde, quò curram? repetamne cunas
Gentis augustæ, patriosne fasces,
Ire per laudes ne libet vetustas
Alite cantu?
Facta nùm Cosmi referam, secundum
Flora quem nouit genitrix parentem,
Cuius augustum veneratur orbis
Nomen, & astrum?
An canam magni virides honores
Vsque Laurentis? pater eruditi
Agminis Musas aluit, Mineruæ
Filius altæ.
Italum rexit moderator orbem,
Arbiter Regum venerandus iras
Fregit, ac vrbes malè dissidentes
Fœdere iunxit.

An

An canam ſeptos triplici corona
Orbis auguſtos triplicis Dinaſtas,
Quos catenati coluere manes,
Sydera, tellus?

Proximos illi memorem Quirino
Murice illuſtres, roſa quos marita
Pinxit, ac vltrò ſociauit alma
Lilia gentis.

Alter hos æquis referat Camenis,
Atque Reginam geminam potentum
Fertilem Regum, cui ſerua fluxit
Vnda Garumnæ.

Anne Ductores celebrem? Ioannes
Inter hos fulgit validus furorem
Frangere vndarum, rabidaſque turmas
Italus Hector.

Læſit hunc poſtquam grauis ira Martis
Fulmen ardeſcens Phlegetontis igne,
Strauit ac Romam, ſimul & Latinæ
Gentis honorem.

Dignus hoc Magnus genitore Coſmus
Luce natalem cumulauit vrbem,
Primus Europæ nitor, ac renati
Gloria mundi

Fonte ab hoc lucis radiante curſu

Quanta

Quanta per riuos geminos dirempta
Lux inundauit sitientis ędem
Solis vtramque.
Nempe Franciscus geniale sydus
Floream veri Patris instar vrbem
Rexit, ęternos cui dux parauit
Pallas honores.
Alter augusto redimitus ostro
Romulas primùm decorauit arces,
Sceptra dein regni vigil, atque fasces
Gessit auitos.
Huius & nomen, iubar & perenne
Obtinet Cosmi generosa proles,
Cuius Hetruscę venerantur Vrbes
Nobile sydus.
Quid priùs tollam, niueosne mores,
Ingeni florem, decorum an cohortem,
Quę Ducis stipant latus, an sequentum
Agmen honorum?
Scilicet rectrix famulantis Orbis
Prouida, & veri genitrix, magistra
Consili effinxit generosa nostri
Pectora Regis.
Dia nascenti Venus ore fausto
Risit excepit gremio caterua

Gra-

Gratiarum altrix, pudor ac niuali
Flore puellum
Cinxit; at laurum viridante semper
Fronde felicem, resonique fontis
Rore nutritum capiti parauit
Munus Apollo.
Fallor, an summi patet aula Cœli?
Cerne, se scindit polus, astra cedunt,
Perge, te Cœlum beat eloquenti
Omine princeps.
I supèr celsos titulos auorum,
Auguror, Phœbus mihi corda quassat.
Scilicet laudes superabis olim
Maior auitas.

Liber ad contemptores nebulones.

NON *frontem gero pumice expolitam.*
Non comas nitor aureus coercet.
Non pingit tyrium genas venenum.
Non cedro stabili notantur ora,
Quid me despicis, ò superba turba?
Me cultus modicè pater creauit,
Patre non decet esse cultiorem.

Idem

Idem ad Benignum Lectorem.

Centum alij ſcribant luſus, & ſcommata centũ,
Innocua authori carmina namque placent,

Deſcriptio riui ameniſſimi.

Viden, iſte quàm liquentes,
Vitreaſque riuus vndas
Agit, ac leuem ſuſurrum
Per amica ſaxa labens
Ciet, atque flexuoſus
Fugit aluum, & maritis
Rigat arua culta lymphis
Viridi arborum corona,
Viridique ſeptus herba
Spaciantibus virentem
Parit vmbram, & ad gemellum
Oculos ciet ſoporem.

De Tormentis muralibus Proſopopœia Vegetij.

Tam fera quis miſera necis inſtrumẽta parauit?
Fulmina tergeminis æmula fulminibus,

Æmula cur dico? bellantur fortiùs ista,
Maiori aut certe corda pauore replent.
Nempe valent celsas validis cum turribus vrbes
Sternere, tecta virum, sternere templa Deum,
Et lauri syluas, quæ rident fulminis iras,
Quod parat incassum mulciber igne faber.
Quid tua contorques, scelerum venerabilis vltor?
Vis terrere homines? fulmina nostra cape.

De Ferdinandi Cęsaris victoria e P. Com. Rheni relata duce summo Cęsarei exercitus Bauariæ Duce.

TVrgidus horrendo voluebat murmure lymphas
Rhenus, & Austriacos terruit vnda minax;
Sæuitiem haud passus fluuij Fernandus iniqui
Victori tumidas ense repressit aquas.
Ergo quid æquoreis regnat Neptunus in vndis?
Ferdinande, tibi debita sceptra cape.

De militibus Flumine obrutis.

CVm manus hostilis victrices victa cateruas
Vitarit celeri præcipitata gradu
Se iacit in Fluuium, tunc inclyta Ferdinandi

Vindex aduersos obruit unda viros.
Si coniurata pugnant pro Cęsare lympha ,
Sceptra sub illius flumina cuncta fluent.

Ad muscam , quæ volitans in os meum irruit , ac dum semisepulta errabat in visceribus , sputum ego cruentum eieci.

DVm lecto super accubo , supinum
In os irruis , inquieta musca ,
Et viua in teneris vagaris extis ;
Prædam sedula quęris , an sepulcrum ?
In viuo tumulo sepulta viue.

Idem argumentum.

ME miserum , hic cruor est ? roranti sanguine manant
Ora , heu cum facili sanguine vita cadet ?
Heu , quem non potuit rabidus canis ore voraci
Cædere , non mulus calcibus arigeris.
Non rota deciduum latus oppressura quadrigæ ,
Non sonipes cursu præcipitante furens ,
Non quæ Mænalio , dum luderet ille , ministro
Pensile strinxerunt stupea vincla caput.

Quem

Quem non exceptum puerili gutture virus
Victorem toties morte timente suum.
Proh dolor, heu genus ò semper lacrymabile mortis,
Musca feret vilem huic semisepulta necem?

De eadem sepulta lusus.

AFfer odorata flagrantia munera sylua,
Funereas affer, pulla caterua, faces
Nobilis est tumulus, sunt splendida funera, tantum
Musca requirit opus? Gaddia facta modo est.

In Eunuchum fictum argumentum.

QVÆ mihi nunc se se mutilato corpore imago
Obijcit informis, prodigij, anne hominis?
Pignora cara nequit genitor nouisse puellos,
Nec genitrix natos pascere lacte potest.
Infœlix monstrum, cui nomen amabile matris
Natura, & dominus cui negat ense patris.

De Cia Vbaldina.

SAlue, ò bellatrix generosa stirpis Amazon,
Quæ premis aduersos cassìde septa duces;

Obsessam validis tutaris ab hostibus vrbem;
Non semel atque hostes Marte fauente necas;
Et illis demum numero superantibus, atque
Iam iam, quam seruas, arce ruente solo
Vinceris, inuicta constans at mente triumphas,
Quod tibi sors aufert, mens decus ingeminat.

Cum cœnarem gladio panem cecidi, è quo geminæ aues miliariæ assæ & benè conditæ prodierunt.

D*Iscumbebam auidus mensa cum Patre parente,*
Parturit en cęsus panis aues geminas,
Natiua hę superant teretes pinguedine turdos,
His cedit perdix, pauoque centiculus.
Si genitor, genitrixque parit par dulce volucrum
Panis, quid iungit connubium volucres?

Idem argumentum.

D*Vm gladio panem cœdo (mirabile) natum est*
Pane è secundo vulnere par volucrum.
Has animo admirans depascor dente voraci,
Scilicet his vnquam gratior esca fuit.

Cæsa-

Cęsarea ò volucres, gladius quibus obstetrix est,
At miseris feretrum os, venter & est tumulus.

De Princ. Carolo Card. Med. Gaddiam Hermathenam inuisente.

EXcipe Purpureæ sydus spectabile cæli,
Ianua, præsentis deuenerare iubar.
Quale decus tibi, qui splendor, quæ gloria surgit
Hospite proh quanto nobilitata micas.
Cur alios iactas præsignia nomina? ab vno
Ebibis æternum Principis ore iubar.

De meo Auriga, cui cognomen est Mors.

MOrs auriga meum ducit pernicior axem,
Fœlix qui possum currere morte duce.

Extemporale.

CVr prope te solum Idalij fl..s numinis ardet,
Ac yrium ridens explicat ore decus?
Nùm te purpureo velare decenter honore,
Dilectumque parat condecorare caput?
Hæc procul, hæc vilis tibi sordet purpura. fusus
Pro Christo melior purpura sanguis erit.

Descriptio Noctis serenæ.

CAndida fratèrnum famulo iàm pellit ab axe
Luna iubar, fulgetque vago stipata sororum
Agmine stellantum, niueosque citata iugales
Ducit in aereos regnatrix vnica campos,
Et riguo terras humectat rore silentes:
Iàm victrix per membra quies mortalia serpit,
Fessaque mansuetus rapit hostis lumina somnus.

Asinus in detractores Logicos.

INiqua asellis turba quid præfers equos?
Num magis honesta munera peragunt equi?
Scilicet Achillis terga nobilis Xanthus,
Castoraque vexit Cyllarus Iouis genus,
Iactatque Bellerophonta sessorem aliger,
In apollinari monte qui fontem vngula
Duxit, & in axe stella radiat, Pegasus,
At omnis ista temnat, hęc leuia puto,
Cum gesserim his humeris triumphantem Deum.

De fumo me ſequente ad me ipſum.

STas, fumus ſtantem petit, hunc fugis, hic fugientem
Sectatur; fumum vis fugere? ah fuge te.

De Vino Pecciolenſi, quod aliquando viſum eſt oprimum amicis meis.

EN, ò candida turba, Pecciolenſi
Spumant pocula noſtra rore plena,
In vitro, viden, vt coruſcet aurum,
At potabile, gratius liquore
Hyſpano, Ammineoque Lesbioque,
Ergo, candida turba, præpotentem
Deuota prece ter Deum laceſſe,
Vt uentos, pluuiaſque turbineſque,
Cœli ac vindicis igneas procellas,
Arma triſtia, grandiniſque nimbos,
Prædonumque manus procul rapaces
Cuſtos arceat à parente campo
Nectaris, melius perennè vena
Nobis vt fluat id benigniori.

De eodem locus.

SAlue, ò nobile, regiumque vinum,
Salue, gloria Pecciolensis agri,
Tu mi suggeris aureos canenti
Versus diuite vena, Apollinari
Dignum reddis honore, Phœbus alter,
Quid ò Massica vina, quid Falerna
Laudant, Ammineosue, Cæcubosue,
Hyspaniue soli aureos liquores?
Aureus placet, ast inemptus auro.

De Tolosattio Vbertio Equite Florentino, Pistoriensium imperatore, ac defensore constantissimo.

QVis mihi nunc sese spectabilis obijcit armis,
Et regit herculea mœnia clara manu?
Hiccine Magnanimi de sanguine Farinata,
Cuius inocciduis Fama triumphat equis?
Bernardi agnatus, Latio qui purpurat ostro,
Quem virtus niueis duxit in astra rotis?
Insignes animæ, multisque sororibus aucta
Illustrant multo stemmate nempe domum,

Vber-

Vbertum bene sortita est gens inclyta nomen,
Vberta Heroum scilicet illa fuit.

Paraphrasis Virgilianæ lectionis l.4. Georg. Quid faceret, quò se.

QVid faciat, quò præcipitem miserabilis Orpheus
Se ferat erepta bis coniuge? mittat habenas
Nùm lacrymis supplex, vt amaro gurgite manes,
Vt moueat prece Ditis inexorabile Numen?
Illa quidem lacrymans, centumque innexa catenis
Flumen inoccidum tenebrosum puppe secabat;
Dicitur hanc Vates celsa sub rupe niualis
Thraciæ, ad algentes viduati fluminis vndas
Mæstiloqua fleuisse Chely, plectroque gementi
Mulcens aligeros cœtus, pecudesque, ferasque,
Et querulo ducens auritas carmine syluas,
Et querulo frænans fluuiorum carmine lapsus.

De Vere redeunte Sylua.

EN victa iàm recessit
Anni sæuior imperatrix,
Horrida perpetuo rigore,
Et scuto munita niuali,

Et socijs armata procellis,
Aquilonis ac timenda
Impete fulmineo volantis.
Cecidere iam solutę
De montibus pruinę,
Nunc alumna Veris aura
Subditos lustrat genialis agros
Dux renascentis Zephyrus, paterque
Orbis, & anni,
Qui fluuijs reddit cursum, qui gramina campis,
Reddit & arboribus capillos,
Qui pingit arua gemmis
Versicoloribus
Inuidiosa polis:
Hac irrigat rosarum
Murice viuo
Hac viuido crocorum
Inaurat igne,
Niuibusque liliorum,
Boreę niuoso scilicet ęmulus,
Mitis at ęmulus tegit.
Nempe prater liliorum
Non amat hic niues,
At horridas calcat pruinas;
Salue, ò decorum, florumque pater;

Frigoris

Frigoris victor, niuiumque victor,
Lepor orbis, ac venustas,
Veris arbiter comantis,
Semper ò nostre peramana terre
Arua florenti decores honore,
Sic tibi semper Boreas, & Eurus
Cedat, & Auster:
Tuque mutati dociles habenas
Temporis ducas, famuloque regnes
Vnus in Cœli radiantis axe,
Vnus in Orbe.

De N.

Congestas effundit opes hic patris auari;
Quid non ergo patris dicitur ille nepos?

De Catullo Poeta.

Inter laurigerum Catullus agmen
Candore eloquij micat latini,
At sordet petulans nimis procacè
Vates sordidus elocutione,
Nullus ergo videtur inter omnes
Impurus magis hoc, magisque purus

Ad N.

SIt procul, arcano ferrum quæ fœdere nectit,
Muscarum in ignes est tua lingua trahax.

De Formica alata electro inclusa, quæ in Hermathena Gaddia seruatur.

DVm volat Heliadũ formica alata sub vmbra
Incautam hæ lacrymis decidui s capiunt.
Retia nunc valeant, lacrymis captare volantes
Si datur, aucupio non opus, at lacrymis.

De eadem.

DVm nemus Heliadum propter formica vagatur,
Hanc lacrimosa ij gurgitis vnda tegit
Protinus hyberno durescens vincta rigore
Formicam perimit gemma noua, ac tumulat.
Quid Reges iactant Pa ia de rupe sepulcrum?
Formica radiat nobilior tumulus.

In Laudem Ioannis Baptistæ Strozæ Poetæ, Patricij, & Academici Florentini.

O Bellicosæ gentis amabile
Sydus, [illegible] gloria, & agminis,
Semperque florescens, nec ullo
Flos patriæ moriture seclo,
Te nostra cantu dicere garrulo
Vellet loquacis Musa parens lyræ,
Ast ordiendi incerta mente
Fluctuat, ambiguoque plectro.
Ut virgo prati florea sydera
Dum mille frontis syderibus videt,
Quæ prima carpat, quæ relinquat
Pollice prætereunte nescit.
Tu nempè laudum floribus undique
Vernas recinctus, gloria te patrum,
Et sanguinis fulgor vetusti,
Et patriæ radiantis astrum
Illustrat, altrix te sapientia,
Te mens tyranno libera crimine,
Te pectoris candor nivalis,
Te placidæ studium Minervæ.
Heroum, at ò quid bellipotentium,

Quid nunc togatorum inclyta stemmata,
Fascesque bellacis superbos
Quid sobolis referam Camœna?
Tu non auorum lumine prœuio
Angustioris prodigus indiges,
At lucis in fontem reflectis
Gurgite nobiliore lumen,
Tu namque Phœbi sydereis aquis
Diues coruscas, crescit honor choro
Per te sororum, qui parentis
Primus amor, decus atque Phœbies.
Docto lacessens pectine dædalas
Fides, vel ipso blandius Orpheo
Audita syluis, & cateruæ
Carmina pennigeræ maritas.
Iam cerno quercus vertice inhospiti
Montis relicto currere præpetes,
Sectantur auita sonorem
Pindaricum cythara canentis.
Iam cerno lymphis nobile vitreis
Flumen, quieto quod pede labitur,
Vrbisque moles lambit astris
Florifere superis minantes
Illud stupentes carminis arbitri
Vndas coercet non sine montium

Stu-

Stupore, non gelu reuinctum,
Carminis at domini catenis.
Tu spargis oras nomen in vltimas,
Inhospitalem nomine Causacum
Attingis, & qua terra Solem
Excipit in gremio cadentem.
Nascentis & qua lumen, & aureos
Crines, puellas excipit & faces,
Et qua niuali pressa mole
Horribili riget vsque bruma.
Virtus Poetæ finibus ilicet.
Qui tangit alto sydera vertice,
Nullis coercetur, sed omnes
Peruolat imperiosa terras.
Hæc vecta curru stelligero potens,
Quem fulgurantes alipedes vehunt,
Auriga quem ducit supernus
Luce comas radiatus alta.
Quem semper ambit gloria candido
Prapes volatu, & Fama sequatibus
Aurita pennis, ac trilinguis
Luminibus sequitur trecentis:
Curru hoc phalanges sydereas super,
Solisque currum luciferum super
Virtus triumphantem coronans.

Te vehet æthereas in arces,
Vbi supremi regia Numinis
Auro coruscat fulgida syderum,
Interque diuinos olores
Luce noua nitidum reponet.
Olli beatorum ambrosia satur.
Ex ore voluens nectareum meles,
Et blandiùs chordas lacessens
Grande canes olor vsque Numen.

Sylua ad fidicinen.

AGe vocalem tange chelyn,
Erudita manus,
Ac neruos anima digitis loquaces:
Viden, vt leui susurro
Quatit arborum cacumen
Veris aura blandientis,
Genialis aura Zephyri,
Docilesque sonum reddere frondes
Auribus gratum sitientibus
Multiplicato percutit ictu,
Ictu blandiloquo soni magistro,
Scilicet aureo
Æmula plectro.

Aura

Aura est nemoris
Aurea rectrix.
En volucris sylua Syren, ac Musa paterne
Viridante fronde tecta
Canit arguto gutture dulces
Imitata fides.
Age, ô fidicen, cedere turpe est,
Vincere blandam mollitur amulam
Volucrem decet,
Certare bello par, & amabili,
At naturam vincere par est
Arte magistra.
Age docta bellicoso
Pectine fila cie.
Multiuago ferias vocales pollice chordas,
Nunc quate graues,
Nunc pulsa acutas,
Et modo raucas adde sonoris.
Audin? audites Philomela reddit
Gutture docta modos,
Nunc leui murmurillo
Sonat interior,
Nunc grandiori voce superbiens
Plenius intonat.
Turbinat vocem leuis, explicatque,

 Clarat,

Clarat infuscat, relegit, coercet
Nescia cedere, nescia vincere,
Ergo dum pugna ambigua,
Dum fluctuat victoria
Tu vires artis reperias felicibus omnes,
Victor eris
Scilicet ars felix naturam vincit alumnam.

Ad P. Thomam Antonellum olim meum præceptorem Rhetoricæ, nunc Professorem Logicæ Florentiæ.

Dum caput augusta quassabam iratus in aula,
Argumentum ingens nascitur in capite,
Scilicet Herois simulacrum mente loquaci
Compono, membra & non peritura lego.
Fortunatam iram miror, furor ira beatus
Ardenti vati grande poema parit,
Sic utinam furorem semper, furor alter Apollo
Scilicet, ira recens Musa secundet opus.

In Medicum quendam Lusus.

Hostis es, an Medicus? quid vulnera vulnere curas?
Vulnera qui infligit, iudice me hostis erit.

Idem

Idem argumentum.

NOuum efficis cur vulnus, vt sares vetus?
Medicumq́ dicis esse, mendax? hostis es.

Ad P. Vincentium Guinisium tunc Praeceptorem Rethorices Romae.

DEcidua effuso latè liquore lucerna
Is ficit inuisis plurima scripta notis,
Et veterum non exaequanda Poemata Vatum,
E tabula in praeceps quae cecidere vaga;
At meus est liber casu solutus ab omni;
Pallade non mirum praeside tutus erat.

De N.

ESt planis pedibus, non carmina Comica scribit,
Attamen est verum dicere, Plautus hic est.

De ludis omissis.

LVx aderat citior ludis deuota feriis,
Iam cupidos Coelo sol agitabat equos;

Hæc inter Rector prænobilis expirauit
Vrbis, amor populi, sed breuis, ecce dolor?
En fugiunt ludi, iam compita nulla frequentat
Personatus homo, sed lacrymosus homo,
Nimirum cineres prohibent ludrica loquentis,
Quàm lingua valuit, est cui lingua cinis?

De ignobili superbo. Fictum nomen.

Est altus cubitum Baryllas vnum,
Magnus attamen ille vult videri,
Quidem magnum haud nego, frater hic Gigantum est

Ad imperitum Aristarchum Extemporale.

Vis breue, vis longũ carmẽ simul, hoc cape, cõstat
Longis, ac breuibus, carmen vtrũque tenes.

De cane matre, & cane filio Cameratæ Gaddiæ custodibus.

Arida tempestas famulo regnabat in orbe,
Phœbique, amorisque æstuosa spiculis,
Dum geminus torret mortalia pectora feruor,
Petulans per arua dumque lasciuit pecus?

Et

Et Veneri indulgens componit in arbore nidos
Dædala volucrum turba, syluarum chorus,
Ac domitum gratis agmen crudele ferarum
Telis amoris ardet arcana face:
Ecce canis nostræ custos lascivior ædis,
Amore cæcus matris amplexus petit;
Illa sed incestum latratu terret, & horret,
Morsusque castis dentibus minans fugat.
I, nati coniux mala vincula solue, Iocasta;
Pudoris est magistra nunc tibi canis.

De Mure qui peredit particulam manuſ. Vitæ Bartholomæi Valorij Senioris, cuius Elogium extat pag....

O Dignam lacrymis, simulque risu
Rem, dirisque simul, facetijsque;
En mus innocuam vorat libelli
Chartam, quo senior viget Valorus,
Ille Signifer altus, & salubri
Libertate potens loquentis oris
Depictus calamo fidele; muris
Detester ne famem libri voracem,
An laudem potius famem legendi?
Nimirum cupit esse literatus,
Iccircò tabulas vorat legendas.

Præfatio in carmen de S. Pont. Vrbani VIII. recèns adepto Pontificatu.

VIllia suspensi ducebant ocia nerui,
Orpheus argutum cum posuisset ebur.
Et cupidum nullo mulceret carmine Cœlum,
Et cupidos nulla voce bearet agros.
Squallebat miser, heu, mundus mœrore tyranno,
Muta esset victrix cum lyra tristitia.
Manabant falsi pastorum è lumine fontes,
Cum flueret nullo carminis imbre Deus.
Voluebant querulas lacrymarum flumina lymphas,
Vrgebat miseros flebile murmur agros.
Inuitæ stabant montano in vertice syluæ,
Vox nulla, aurita quam sequerentur, erat:
Et cytharam, vocemque ducem ipsa armēta ciebant
In cassum querulis, vel gemebunda sonis.
At reticebat auis cantus reticente magistro,
Blandius ac Zephyri flamen, & aura parens.
Tunc ferus edomito Boreas stridebat in orbe
Iratos iaculans celsa per astra globos;
Et leo concordis violato fœdere pacis
Sternebat miseros cæde recente boues.
At lupus in pecudes furiali dente minores
Explebat rabiem vllior, atque famem.

Fer-

Ferrea crudeles voluebant sęcula Parcę,
Vrgebatque homines ferrea condicio.
Tantam orbis cladem Tyrinthius orbe subacto
Commiserans Orbi gaudia restituit:
Orpheos cithit neruos, atque ora resoluit
Ora triumphantem voce secuta ducem,
Nam vates animans vocales pollice neruos
Stemmata victoris nobiliora canit:
Vt puer in cunis dextra victrice chelydros
Strauerit eludens irrita monstra Deę;
Vtque Gigantęas maior superauerit iras,
Cum valida premeret corda superba manu;
Vt genitum Oceano doctum variare figuram
Tergeminam triplici vicerit arte Deum,
Atque Ixionidas nubis portenta biformes,
Et Cacum, flammaque pereunte cadit.
Vt victor toties nascentia fregerit Hydrę
Cornua, munitus viribus, igne ferox:
Mortis & indocilem non vna morte peremit,
Totque renascenti ex hoste trophea tulit;
Vtque cruentus equis humano sanguine pastis
Prębuerit crudi membra recisa Ducis.
Vt, quem perdomuit, victor gerat arma Leonis,
Cui noua Iuno hostis scilicet arma parat,
Vt Phlegetontęę debellans monstra paludis

Vicerit inferni lurida regna Iouis,
Celsa catenatum traheret dum victor in arua,
Qui triplici latrans Cerberus ore tonat.
Arbiter vt gemini fortunatissimus Orbis
Ille polos humeris rexerit impositos;
Stelligerosque orbes, Solemq́ꝫ, Deumq́ꝫ cohortes,
Dum fremeret rabie, victa nouerca metu.
Ast ego, longè impar quamuis, Rhodopeius alter
Assuetus digitis increpuisse fides;
Dum superus nostrum Leo flamifer ore Leonem
Vrebat, miseros hostis, & æstus agros;
Nulla soporatis sociabam carmina neruis,
Addebam tacitę carmina nulla lyrę.
Carminis ah tenuem venam exauserat ęstus,
Æstus non Phœbi, Solis at ille fuit.
Amplius haud gressu fęlici prata terebam
Florea, Castalio prata dicata choro;
Sed vagus ignotis Sophię iactabar in vndis;
Doctrina heu quanto turbine nostra labat:
Errabamq́ꝫ inter Logica spineta, ferarum,
Monstrorumque domus scilicet illa fuit:
Hac regnatrici prostrauit mente Deo par,
Qui Deus in terris subdita cuncta regit.
Vt necat exoriens telluris monstra tenebras
Phębus luciferis conspiciendus equis;

Sic

Sic tu Christiadum Sol felicissimus Orbis
Exortu superas quæque inimica tuo;
Vatibus atque animum præsenti numine reddis,
Et corda in vitam semisepulta cies.
Exhilarata tuo senserunt nomine numen,
O lenum Musis Numen, & ingenijs.
Nempè decet famulum fœlicior Hercule mundum
Qui regit, occidua hæc carmina, & ipse regat.

De fœmina quadam.

PEnelopen sileas, ò Græcia vana, pudore
Nam post se linquit florida Penelopen.

Antiquus ethnicus robore corporis conspicuus loquitur.

NOn sum pellice natus è Tonantis,
Clauam non habeo necis parentem,
Non anguem geminum manu tenella
Elisi puer horridus ferarum
Victor, non domui truces Gigantas
Montes montibus impiè aggerantes;
Per me non cecidit ferens superbum
Victori spolium Leo futurus

Inter sydera sydus æstuosum;
Non aper timor Arcadum reuinctus;
Non, quæ cornua parturit rebelli
Hydra fronte virens; necem perennem
Passa est, indocilis perire quondam;
Non Cacus perennite victus igne;
Non pastos miserorum equos cruore
Pavi sanguine Tracij tyranni;
Non Stymphalidas alites sagittis
Fixi; non Pharij ducem Canopi
Crudelem domui hospitum Charybdim;
Non taurus domitus furore praceps,
Qui Dictæa ferox premebat arua;
Non fregi aripedis potens volantis
Cursu cornua perbeata cerua,
Non mala Hesperidum dracone caso
Sustuli preciosa raptor auri;
Non greges ducis abstuli triformis;
Non Amazonio potitus arcu
Inferni Iouis arua victor altus
Lustraui Stygio stupente cœtu;
Non, qui tergemino tonabat ore
Custos Cerberus inquietus orci,
Meas pertulit impotens catenas;
Nec solem vetitum, polumque vidit

Me

Me ductore silens micante corde.
Non ceruice tuli potente Celum
Athlantis vice languidi; haud peregi
Admiranda alia. Hercules tamen sum,
Hercules puer, ò tenete risum.

Descriptio horti Allegorica.

FOns micat in medio læti pulcherrimus horti,
Qui, dum multifidus errantis gurgite ludit,
Spumea saxa inter fluit, inter amœna vireta,
Florentesque vago fusus beat agmine gemmas;
Hę tollunt animos fœlices rore marito;
Agricola Zephyro: patrijs nutricius alis
Ille volat; Veris genitor, placidissimus orbis
Arbiter, assiduique innutrit Veris honores;
Hìc rosa purpureas tollit de cespite pompas,
Hìc, & virgineis niueis velata renident
Lilia, dum viola dulci ferrugine vernant,
Dum tenero surgunt prelonga papauera collo,
Chaltaque natiuo radiat spectabilis auro.
Pubescunt virides inter florentia gemma
Sydera, nempe herba, non quas legisse nouerca
Priuigno gaudet lęthalis, at omne venenum
Omne nocens gramen procùl exulat; herba salubris

Tantùm, at multa viget, vix tot cognouit Apollo
Ipse repertor opis medicæ, quot gramina pubent,
Plena salutari fœlicia gramina succo:
Pectoris id reparat vires, at lumina clarat
Illud, cum reficit visum, hoc est vtile cordi,
Hoc humeris, lateríque simul; iuuat ora, manusque
Illud, belligeris aliud fera vulnera sanat;
Leniturque alio capitis dolor.
Protrahit hoc vitam, longosque extendit in annos;
Mille iuuandi herbæ sunt hic, & nomina mille
Scilicet inuita deducunt stamina Parcæ,
Tertia dum ferro parcit, cupidasque coacta est
Mors herbis cohibere manus viduata trophæis.
Surgit in arcano pubescens sylua recessu
Libera fulminibus, Soli penetrabilis vni;
Hanc timet æstiuis torquere Canicula flammis,
Parcit & igniuomo latrare hanc Syrius ore:
Verna ibi temperies, nimio non victa calore,
Nec rigidæ patitur viduantia frigora brumæ.
Explicat hic ramis latè spaciantibus vmbram
Perpetuùm frondens, magno dilecta Tonanti
Quercus, &, herculeos quæ cingit honora capillos
Populus: ac hedera quæ nectitur vlmus amanti.

In Laudem Gabrielis Chiabreræ Poetæ clarissimi.

VT blanda ridet nescia flebilis
Fatis Poësis, prodiga luminis,
Proh qualis augusto refulget
Irradiata genas nitore!
Proh digna regnis, ac diademate,
Stellante gemmis versicoloribus
Virago, docti nata patris
Præsidis Aonidum cohortis!
In fronte regnum gratia collocat,
Vincunt ocelli sydereas faces,
Et labra florem purpurantem
Numinis Idalij cruore.
Florescit ostro blanda plicabili
Ceruix comarum, textile quam bene
Distinguit aurum, quod catenas
Nectit amantibus inuidendas,
Intexta gemmis, ebria murice.
Ludentis auræ flamine molliter
Pulsata ludit virginales
Palla modò fluitans per artus,
Flores ameni germina temporis
Innectit ardens dextera lilijs

Ro-

Rosasque, narcißosque miscens,
Floriferas opifex corollas,
Edocta pridam nexere, scilicet
Vt læta vernis syderibus comas
Depingat augusta nitorem
Frontis inoccíduum coronans.
Fallor; recenti tempora Pindaro,
Quem clara regni terra Ligustici
In lucis auras fudit altrix.
Impediet merita corona.
Iò triumphe, ò dicite candida
Vatum caterua, & flebilibus modis
In æquor Eoum fugatis
Insolitum canite ò triumphum.
Longè at prophani, sacrilega Deum
Qui voce carpunt, quique nocentibus
Modis iuuenta non pudica
Ingeminant cyprium calorem.
Adeste Musæ, virginea ò cohors,
Roris que puri fundite gurgitem,
Vestrique alumni fronde sacra
Emeritum decorate culmen;
Ac tu canori vertices arbiter,
Hùc verte praesens ambrosium caput.
Festamque vestem sume crines
Daphnide virginea reuinctus;
Huc fer canentem nobilius lyram.

Plectrumque eburnum pulcher amabile
Fulgore præstans, & leporum
Agmina duc generosa tecum:
Qualis Gigantas cum domuit feros
Inuicta summi filia Numinis,
Armata telo præferoci
Anguiferos populauit artus;
Victaque pollens Gorgone montium
In ora vertit saxea montibus
Pares Gigantas fulminatis,
Pectora se valido ferentes;
Victoriali carmine Pallada
Neruos loquentes celsius increpans,
Et laudis ornasti corona
Virgineos recinens triumphos;
Sic ò triumphum Vatis amabilem
Plaudentis agros tolle per ætheris,
Ac dexter ingentis triumphum
Voce canas, & iò triumphe.
Iam cerne fama non pereuntibus
Euectus alis tollitur arduum,
Terras iacentes ac perosus
Sydereos repetit penates.
Viden? bisulco panditur æthere
Ignota priscis semita Vatibus,
Candore præfulgens niuali,
Atque nouis decorata gemmis.

De cane lusitante folle ventoso Florentiæ Anno 1626. in platæa S. Crucis.

Certe, theatrali canis ambitiosus in orbe,
Tympana dum reboant, ludicra bella gerit
Æmulus atque viris generosi pectoris ausu,
Ventoso ludit folle decoris amans;
Insequitur follem pernicior alite, dextram
Qui prædatricem non habet, ore capit,
Se miscet pugnæ, pubemque mittatur anhelam,
Si currit, currit, si manet illa, manet.
Ingenium docilis miror canis; hunc ne creauit
Natura in ludos ingeniosa Ducis?

De Ludouico XIII. verè Christianissimo Galliarum, ac Nauarriæ Rege ab Equite Marinio huius sæculi Principe Poeta celebrato.

Ergo ne inornatum patiar te carmine nostro,
Marte satis Musasque, Ludouice, fouis?
Non id maiestas patitur tua, non tua virtus
Fusa per Eoas, occiduasque plagas?
Vtraque nempè volat pennis emissa canoris,
Ex alis famæ quas rapit aliis honor.

Fran-

Francisco Rondinellio.

ERgo ne te cepit male nata obliuio nostri,
Vis animæ, vitę vita, decusq; meæ?
Ergo ne perpetuùm taciturnas ducere luces
Te iuuat, ô nostri non immemor, alter ego,
Quando erit, vt carum sitienti lumine nomen,
Quaque valent hostes flectere, verba bibam?
Rumpere iàm tempus, nisi ius æqua silentia rumpat
Index fraternæ littera amicitiæ.
Est cui lingua triplex, qui voce, & corde manuque
Eloquitur, verbis gaudet honestus Amor,
Verbaque si desint, hic signa loquacia dextra,
Nutrimenta sui candida nempè cupit;
Scilicet ille loquax, atque artes natus ad omnes
Eloquio socios nobiliore beat;
Testis, ab exortu qui cassus voce Nerettus
Verbosa expressit omnia quæque manu;
Nempè salutatus reddebat, & ille salutem,
Dextra, non poterat qui ore, notabat aue,
Complexus digitis orbem vocalibus altus
Expressit rerum tot simulacra faber
Exprimo, & ipse tuum simulacrum mente loquaci,
Idque memor semper lingua secunda refert,
Cynthia seu famulo, seu Phœbus in æthere regnat,

Ac teneras vellit digitis errantibus barbas,
Hunc mala dilexeris si fiet barba comis;
Atque venenato venas complexa liquore
Non expectatam feret truculenta necem:
Virginei flores vindex est, crinis, amantes,
Mel dum vos miseri teneritis, hen bibitis.

In Obitum Marini Poetæ præclarissimi. Sylua.

Ite, ite flebiles
Sine lege versus:
Scilicet exlex dolor insanus
Omnia legum vincula rupit,
Cum Parca vitæ stamina ruperit
Vatis amabilis,
Vatis heu lacrymabilis,
Flebili heu Musis cecidit Marinus
Funere maximus;
Ille ille flos leporum,
Ille ille fons decorum,
Ager ille gloriarum,
Illud grar de Gratiarum,
Quod iniqua nimis
Mors exhausit sitibunda mare,

Ite, ite flebiles
Sine lege versus:
Dextera lacrymas ede loquentes,
Oculi tacites fund te versus,
Eheu, eheu, eheu, eheu,
Velle crines, scinde vestes,
O praenobil s arbitra regni,
Inclyta Parthenope,
Viuax Hesperia parentis astrum,
Fulgens orbis ocelle blandientis,
Fax Vrbium Sororum,
Viuo felix, rapto infelix
Ipsa Marino.
Magis infelix, quo mage felix,
Effunde heu totas lacrymis habenas
Scilicet illud
Mare gratiarum
Mare lacrymarum
Pariciet, vndas,
O Sebethe, gementi
Flebiles ministra,
Tuque, ò Synceri carmine Vatis
Inclyta Mergilline,
Volue lacrymantes aquas,
Syncerum illacrima recentem.

Actius

Actius alter est Marinus;
Tuque Nympharum decilis caterua,
Quæ natales colitis fontes
Parthenopei Regni,
Quæque montes, quæque riuos,
Quæque Syluas, quæque prata
Syderibus redimita vernis,
Ite in lacrymas, ite perennes,
Fundite salsos, fundite riuos,
Eheu, eheu, eheu, eheu
Victus iniqui turbine lethi
(Flebile fatum (cecidit vestri
Flos ille campi,
Decor ille montium,
Gloria nemorum
Fontium voluptas,
Fluminum venustas,
Iris amena gratior ore;
Spargite frondes, spargite flores,
Fundite lymphas, fundite rores
Super auritum Vatis tumulum,
Vester vt virescat flos,
Vt vestra lux refulgeat,
Quam tenebrarum lurida mater
Extinxit, vestri ab luminis inuida,

Inuida gloria mortis.
Ite, ite flebiles
Sine lege versus;
Ite perennes
Sine lege luctus.
Gratia crines scissa decoros
Emerito patrem funere prosequeret;
At sine mundo;
Mors ornatum despicit omnem;
Non decet mortem nisi mortis vmbra
Nullis picta nitoribus;
Nullis fusa coloribus.
Ite, ite flebiles
Sine lege versus,
Ite perennes
Sine lege luctus;
Oculi mutos voluite versus,
Scribe loquaces dextera luctus,
Ehe, eheu, eheu, eheu.

De suprascripta Sylua.

Qua nat per mare grande lacrymarum
Deflens funera maximi Marini
Quouis indice lacrymosa sylua usq;

Quæ nat per mare dulce gratiarum
Quod in pectore claruit Marini.
Quouis iudice gratiosa sylua est.

De Iacobo Soldanio Patritio, & Academico Florentino Satyrarum egregio scriptore.

EXprimit arguto male sanos carmine mores,
Et vitia insurgens acrius insequitur;
Quis referat charites, lususque, & scommata centū,
Libera sæpe quibus carmina nobilitat?
Hac grauitas leuat, ac simulacra loquentia rerum,
Dantæo nunquid gurgite vena fluit?
Hac non lethifera mentes dulcedine captat,
Namque salutarem miscet amaritiem;
Scilicet in patera dulci est mors sæpe, salutem
At medicina ægro reddere amara solet.

De Thaide flumine obruta.

ORbis prodigium infœlix, & Scylla pudoris
Fluminis undantes perfida findit aquas.
Numinis hanc vindex flumen premit, impia cuius
Mens ruit ignitas ad Phlegitontis aquas.

O lepidum fatum, petit illa è flumine flumen,
In quam coniurant ignis, & vnda simul.

De eadem.

DVm nat flumineas meretrix infausta per vndas
Arcana scelerum mole grauata perit.
Obruit hanc fluxus, quam torquet in æquora, tantũ
Scilicet indignans sustinuisse nefas.

De Cæsare milite muliebri, & gloriabundo; Fictum argumentum.

VAne, quid illustri tu nomine Cæsaris alti
Turges, quid tumidus Cęsaris acta canis?
Tu qui fœmineo mollitus pectora luxu
Imbelles indo nectis honore manus,
Sanguine quas hostili, & honesto puluere belli
Aspersisse decet, Cæsaris vmbra leuis,
Cęsariemque super liquidos diffundis odores?
Non es tu Cęsar, Cęsariatus at es,

De Carolo Strozza, Ioanne de Garbo, Michaeleangelo Bonarota, Petroantonio Guadagnio, & Francisco Segalonio Florentinarum antiquitatum indagatoribus solertissimis, ac peritissimis.

PRisci temporis agmen ò peritum,
Facta quod patriæ vetustiora,
Stirp um, seriemque, originesque
Rimaris, memorique mente seruas,
Qua te laude feram? tuum modestus
Breui carmine predicabo nomen,
Dignum viuere scilicet tot annos,
Quot in mente geris, mihi videris.

Ad Ioannem Carolum Medicen, Principem.

O Qui dulce bibis de lumine lumen auito,
Fax noua sceptriferæ gentis, & vrbis amor.
Cuius in augusto regnat clementia vultu,
Et grauis ambrosio purpurat ore decor;
Quem Mars laurigeris cupit illustrare triumphis,
Pallas & emerita nectere fronde parat.
Excipias hilari Vatis munuscula fronte,
Non refugit magnus munera parua Deus.

De

De Vere redeunte Chorus Nympharum.

IT e Sorores, depicta micant
Vbi centeno fidere prata,
Vbi nascentis florida Veris
Agmina rident, gramina pubent
Munera vernant, lumina fulgent;
Ite Sorores,
Ite, maligni temporis horror
Zephyri blando flamine victus
Sua terga dedit dein rediturus
Montibus altis cecidere niues,
Vestis colles herbosa tegit;
Ite Sorores,
Flumina pigro resoluta gelu,
Duris tandem libera vinclis
Facili ducunt agmine lymphas,
Gurgitis almi vitreas Nymphas,
Quæ cognatas candore niues
Scilicet æquo iudice vincunt;
Ite Sorores.
Sylua comanti rediuiua vires
Nexa corona, licet inuito
Borea, flatu qui bellanti
Crinale decus populatus erat;

Rigi-

Rigidus nemoris pridem remanserit
Cui modò Zephyrus reddit honorem;
Ite Sorores.
Ecce canentum turba volucrum
Nato gestit garrula Vere,
Nato ludit blandula Vere,
Melicisque modis musica pubes
Flamina mulcet, sydera lambit,
Ite Sorores.
Ecce virenti ludit in agro
Petulans hędus, nubilis agna,
Agmen equorum, syluæque greges,
Vrit amanti scilicet igne
Corda ferarum, corda virorum
Amor arcanus, regnatque Venus,
Ite Sorores.

Descriptio Euryali Virgiliani.

HVic tenera florens vernat lanugine vultus,
Perque humeros errant molles sine lege capilli.
Aureus hos fulgor pingit, quæ sydera vincunt,
Irradiant in fronte faces, & labra renident,
Murice cognato; dentes, collumque pruinis.
Illius in vultu sedem posuere lepores,

Et Charitum iurata cohors, & Copia fandi
Aurea, mellito quæ flumine plurima currit.

Descriptio tempestatis.

CVm mare, cum ventis, cum fluctibus, atque procellis,
Cumque poli certat nauita syderibus:
Desuper horribili sordet caligine cęlum,
Atque irata Iouis regia celsa tonat:
Impius at fluctus iaculatur in astra rebelles
Pontus, & ex imo gurgite feuit aquis.
Terrificant Hyades, & crebra tonitrua mentem,
Fulgura, & in miseram fulmina torta necem.
Aspera luctantes committunt prelia venti,
Secum bella gerunt, bella gerunt ratibus.
Iàm dubius pugnæ, dubius iàm nauita vitæ
Fluctuat æquoreis fluctibus ipse magis.
Quid faciat quibus armis se tuatur ab hoste
Multiplici, certet queis miser auxilijs?
Nempè Notis æquor fauet auxiliaribus vndis,
Fert socias Zephyro flamma trilinguis opes.
Nùm ventos sibi non fidos sibi fędere iungat?
Fratribus ah non est, hosti erit ergo fides?

Prò

Pro Nauigatione Illustriss. Principis Franc. Cardinalis Barb. Vrbani VIII. à latere Legati, ad Reges Galliarum, & Hyspaniarum pacificandos Votum.

Exit alite nauis alma fausto,
Quæ trans Hesperia parentis oras
Ducit Hesperiæ in sinus remotæ,
Galliæ propioris atque portus
Regem purpurei iubar Senatus,
Orbis propitium precantis astrum
Florem florifera vrbis emicantem.
Illam tergemini secunda mundi
Rectrix Aura leui beet volatu,
Dio flamine vela amata complens,
Nec non Aligerum vaga phalanges
Impellant per amica regna ponti,
Hunc non bistonio rigore pennas
Armatus Boreas, grauis nec Auster
Fętus turbine misceat procellis;
Pontus rideat ò tacente Cauro,
Et quicunque maris quieta turbat
Arua flamine fluctuum parente,
Vnus arbiter æquoris beati
Modo sit Zephyrus, tamen superna

Astra

Axra subditus huic curulis alas
Prebeat, quibus illa marmor aquum
Pervolet supera coborte septa.
Audior: patet en bisulcus ather,
Manat obsequiosa turba Cœlo,
Ac lenùm intonat axis imperator,
Orbem circuit orbe discolori
Iris, sanguineo haud rubens nitore,
Quo notat miseri cruoris imbres
Minans funera Regibus cometes;
Luce sed radians benigniori;
Signat scilicet Iris alma pacem,
Quam Regum feret arbiter potentum,
Pacis arbiter unus, atque belli.

In laudem Ruris, & vitæ rusticæ.

Prosopopœia Malottij Rodulphi Patritij Florentini, de quo duas Odas composuit Bartholomæus del Bene Poeta, & Patritius Florentinus quas Iacobo Pittio Senatori inscripsit: in altera de tranquillitate animi, vitaque rustica, sed nobili Malottij agit, celebratque Historiam Florentinam Iacobi; in altera describit tenue conuiuium Malottij, de quo etiam in Epistola ad Iacobum fuse scribit.

Elegia.

IAm mea Flora vale, patrijque valete penates,
Me viridis sylua, me ciet almus ager:
Rura colam posthac; meliori fusa metallo
Rure dies nobis, candidioque fluit.
Sunt ibi tranquillæ fœlicia commoda vitæ,
Curarum altrix regnat amica quies:
Et pax rorantes agitans fœcunda quadrigas
Innumeras cornu diuite fundit opes.
Hæc florum spargit nimbos, hæc nectaris imbres,
Dum placido fluuius gurgite lambit agros:
Musica dum volucrum pubes frondentia syluæ
Tecta super liquidis irrigat astra modis:
Et vitrei fontes grato per amata susurro
Saxa cadunt, volucri dum fugit unda pede:
O ego quàm cuperem vitreis lusisse sub undis,
Impatiensque æstus occuluisse caput:
Quàm cuperem hamata piscator arundine captos
Prædari pisces, nexilibusue plagis,
Aut volucres auidas visco captare doloso,
Perfida mentitam dum parit esca necem:
Seu leporem geminum catulo superare volanti,
Rêtia seu ceruis tendere, siue lupis;
Vmbrosumque nemus lustrare, ac tecta ferarum

Fron-

Frondea, Marmaricis non habitanda iubis.
Iam videor mihi per syluas errare comantes,
Et mihi quàm dulce est incoluisse nemus.
Nempè choro Aonidum, & patri gratissima Phœbo
Sylua Poetarum fertilis agmen alit;
Format, & ignaro pastorum ex agmine Vates,
Qui sociant calamis rustica verba cauis.
Hac tamen errantes ducunt per saxa capellas,
Atque auidum sanat impetuosa pecus:
Insinuant somnum bibulas cantantis in aures,
Dum fessa in tenero gramine membra locat.
Excubias agit armenta vigil aure molossus,
Latratuque procùl imperat ire lupis.
Ille greges seruat custos, vt debita lactis
Munera pastori, velleris atque ferant.
Harum diues opum pastor preciosa metalli
Pondera, quæ pariunt perniciem precio,
Et populi fasces, miserique insignia Regis,
Auratasque trabes, ærisonasque fores,
Spernit, & augustos operosa mole penates,
Qui rigidis lambunt sydera celsa comis,
Inuidiæ plenos, fraudum, fœtosque dolorum,
Mortis, & insanum queis manet exitium.
Securus colit ille lares, castumque cubile
Natorum caro cum grege, cumque patre,

Candida cui coniux epulas apponit inemptas,
Vinaque securis largiùs hausta cadis.
Vt liquor in vitreo spumat gratissimus orbe?
Auro non emptus, aureus ille adeò:
Auro alius, gemmaque bibat; Virus latet auro,
Fertilis in domini perfida gemma necem.
Gemmatas alius vestes, & murice pictas
Iactet, & arcanas semper egenus opes,
Iuratas & opum comites in pectore curas
Nutriat, & dubio ruminet ore dapes
Incertus vitæ, dominique timoris in vndis
Fluctuet, crepto nauis vt orba duce:
Ast ego calcatis opibus, populique fauore
Inuidiosa libens munera, iaco alijs.
Me iuuet agricolæ in morem gratissima campi
Iugera, & agrestes incoluisse lares.
Hic animi regina quies, vitæque beatæ
Arbitra fœlices, imperat esse dies,
At procul esse iubet curarum examina centum
Ite procul curæ carnifices animi.
Est procul imperij sitis execranda, malorum
Nutrix; & scelerum fertilis vsque parens,
Hostis & ipsa sui, nigro quæ dente cerastas
Rodit auernales, exulat inuidia.
Et cupidus mortis; qui dissipat agmina Mauors,

Sanguineos agitat qui truculentus equos,
Quē sequitur luctus, quē fraudū exercitus ambit,
Atque iræ; atque horror, ac furor, ac rabies,
Et Mors funereis æquat rapidiss ma pennis,
Scilicet usque suum mors comitata ducem.
Hęc tamen in tristem magnorum armata ruinam
Agricolæ patitur longius ire diis.

De Mathia, & Francisco Mediceis fratribus Principibus.

SAluete, ò pueri, natalis sydera Cœli,
Queis Ledæ cedit progenies gemina:
Scilicet in vestra radiant sic lumina fronte,
Noctis inoccidues vt superent oculis.
Candida germano socius depingitur ostro
Æthereum roseo regnat in ore iubar,
Et pudor, atque decor, cognataque turba leporum,
Et quæ tergemino Gratia sor te cadit.
Castora contemnens, & fratrem Florida pubes
Vos posthac, veluti sydera fausta colet.

Descriptio Iridis.

SOlis ab opposito radijs & luce parente
Lucem heu vitientum variata coloribus Iris,
Solis alumna, soli nitor inclytus, aurea picti
Gemma poli, patrij flos aeris, arbitra nimbi,
Quæ prius infensos mansuro fœdere iungit

Cœlicolis

Cœlicolis homines ter blandum pignus amoris,
Stemmaque diuini; melioris nuncia secli.

In laudem Vrbani VIII. Sum. Pont.

PHœbe nutricem coluisse syluam
Parce, & augusti iuga sacra montis,
Et choro sextus dominantis Arni
Vise fluenta;
Sed laboratam digitis magistra
Palladis vestem, resonumque fratris
Mercuri munus cape martiale
Pulcher honore;
Pone sed plectrum leue, quo Tonantis
Nempè dilectos recinens puellos
Blanda tentasti leuiore ludere
Stamina cantu;
Sume, quo maior domitus Gigantas,
Arma victorumque Deum, leuisque
Sparsa Phlegraeis radiante dextra
Fulmina campis.
Hoc lyrae neruos animae loquacis
Blandior tolles sonitum, Quirini
Principis laudes modulare, vestrum
Dirige plectrum
Siue, quos Vatum pater Arnus vndas
Voluit, augustae medium quieto

Vrbis, ac moles superis minantes
Dum pede lambit,
Redde vocales teneri magistras
Vatis, irroret modo me canorus
Arnus, altricis noua pompa Floræ,
Alter olorum;
Mellis vt flumen referam loquacis,
Quo fuit rector venerandus Orbis,
Alma qui plectro melior latino
Sceptra maritat.
Siue virtuti diadema laudis
Texit agnata faber inuidendus;
Ac tuum Phœbe celebrande nomen
Ciampoli clarat,
Siue Chiabreram volitantem in astra
Altum attollit simili volatu,
Stroccium aut Vatem, lyra cui perennes
Nutrit honores.
Siue regnantem celebrat verendum,
Quem dedit terris generosa mater
Gallia Heroum, in se unitæque cælo
Vnita virtus.
Siue dum fratris geniale germen
Aureis armat monitis, dolosæ
Pestis vt vitet malè blandientis

Dul-

Dulce venenum.

Optimus Vates, patrui verendo
Namque signatas pede cum recurrit
Semitas pernix iuuenis Latino
Fulgurat ostro.

Huius ò quantum decus ardet, ò quæ
Sylua succrescit generosa laudum,
Quam virescenti pater vsque Phœbus
Ditat honore,

Summus hanc leui moderator axis
Seruet illæsam trifido furore
Fulminis, lucosque alios trilingui
Terreat igne:

At sacras Princeps Latius secures
Stringat in turmas pietatis orbas,
Quæ truci stipant Asiæ cruentum
Agmine Regem.

Digna sic albis numeret lapillis
Sæcla bellator pius, vsque felix,
Spargat & sacrum duce Sole regnum
Orbe subacto,

Quem premit sæuis religans catenis
Axis Eoi ferus imperator,
Qui miser subdit vitijs iniqua
Colla tyrannis.

Fallor, an Cœlo chorus è patenti
Labitur pennis humeros niuales,
Ac manus telis, triplicique septus
Pectora ferro?
Ducit hunc classis Michael beata
Signifer doctus facibus trisulcis
Fundere armati validus cohortes
Ditis Auernas.
Scilicet tanto duce prælianium
Agmen ò princeps inimica verte in
Regna Romanæ fidei, trucesque
Numinis hostes.
I, precor, faustis auibus, decorum
Ipsa certamen meditantur astra;
Iam tibi bellans parat arma proni
Regia Cœli.
Cerne telorum segetes cadentum
Igneas. his funde acies, rebellis
His datur cornu superare Lunæ
Auspice Christo.

Ad N.

Q*Vid quereris domina fallacia verba dolosæ?*
Thaidis est munus fallere, Thaida amas?
Per jura non cauto fallax iurabit amanti
Lumina, per vitæ munera, perque caput.
Subdola mentito finget suspiria corde.

Atque rudes veri ducit ab ore sonos.
Nulla fides verbis, non menti candor; olores
Quæ niueo vincis pectore, corde nigra es.

Lusus de Iucundo. Fictum nomen.

IVcunde, non fratres, sorores non habes,
Iucunde, non tu frater es, non es soror,
Attamen es idem frater, atque idem soror.

In laudem Alexandri Adimarij Florent. Patricij, Academici, & Poetæ.

NVnc ore torquet fulmineo canis
In axe regnans igneæ spicula;
Inops & undarum liquentium
Ignifluo pluit amne Cælum;
Quanto rigaret pectora gaudio
Visusque nostros, si remeabili
Diffusa tempestas ab axe
Vitrea peruolitaret agros?
Arrisit aer num sitientibus?
Vel Phœbus author ludit amabili
Insania me, vel ministrat
Faucibus ambrosiæ fluenta.
Dircæa sanè vena superstitis
E fonte manat Vatis, & ubere
Campos per etruscos refusa
Gurgite floriferos perennes

Inundat, almi gloria Pindari,
Obliuioso quam tumulo ciet
Ales canorus, Phœbi alumnus,
Famaque Pegasidum cohortis:
Ingens auorum nobilium decus,
Qui bellicosi robur aheneum
Foresis illustrat nitore
Aurifero melius renidens.
Quid nunc Foreses Herculea potens
Vi martialis pectoris arduum
Strauisse ductorem Typheo
Mole parem, validisque membris
Tumes Ghibellina agmina dissipans?
Quid purpurato sydere fulgidum
Se iactat Antistes Pisanæ
Egregius moderator Vrbis?
Phœbæa vincit gloria martium,
Ac vna vincit purpureum iubar;
Diuinitatis æmulatrix
Tergemina radiat Poesis.
Hæc ima terræ celsior innida
Calcat volucri flaminis ocyor
Aura, per & nubes volantis
Fulminis aligero rotatu;
Cælumque pennis vecta curulibus

Stipata

Stipata tangit laurigero agmine.
Arcesque cognatas parentis
Numinis, elysiosque campos.
Ibi è fluentis nectareis bibit
Consors Tonantis patris, & æmula
Effingit Heroum colore
Sedula multi canente formas.
Has fabulosis carminibus tegunt
Vates, alumni scilicet ætheris;
Virtutis & fabri suprema
Carmine constituunt beatos.
Testis cremato fortis ab Ilio
Dux, æquoris per mille pericula,
Centum per errores petitus
Italiæ fugientis ora;
Testis parentis gloria Thusciæ,
Insigne cœtus laurigeri decus,
Sublimis ales, inuidendus,
Qui famulum volitans per Orbem,
Armatus ala qui gemina, & Iouis
Horrenda calcans mœnia tertij,
Purgantis ac regni per ignes
Ad superas remeauit arces,
At quò canentem, Calliope, rapis
Vatem? quadrigas ingenij leues

Iam

Iam flecte retrorsum, ac volantum
Carpe via breviore metam.

Extemporale.
Ad Vincentium Capponium.

SAlue, ò flos iuuenum, clara fax addita genti,
Delicium Flori deliciæ patriæ.
Affulsit diuina Venus tibi sydere sancto
Muneraque effudit, Iupiter ætheres.
Te superis natum obstetrici Amor Iride cinxit,
Gratia te placido fouit alumna sinu;
Teque Heliconiades puerum excepere sorores,
Phœbus, & excoluit arbiter ingenium.
Fronte iubar, risu lepor ardet, in ore venustas,
Suada beat linguam, lumina pingit Honor.
Corporis at formam celebro quid carmine? Mentis
Gratior in pulcro corpore forma nitet.

De Vere aduentante.

IAm reluctantes animas catenis
Frenat horrenti residens in antro
Æolus, sceptroque potens trabali
Temperat iras;
Scilicet solùm Zephiris habenas
Laxat effusas moderator ultrò,
Vt vaga flatus genialis aura
Peruolet orbem:

Flo-

Floret ô tellus Zephyro calente
Ruris, herbarumque micant virentes
Millium crines, bona discolori
Prole florum.
Arua pinguntur, Veneris cruento
Murice effulget rosa, diua florum;
Caltha natiuo radiens in auro
Ardet, vt astrum.
Flebili inscriptus lacrymat querela
Ille flos puerorum, amor ille Phœbi,
Atque de septemgeminis odorem
Crinibus efflat.
Ardet auratus crocus igne viuo,
Candicant viuis niueis ligustra;
Liuor at blandus viola ruborem
Gratiis vmbrat.
Explicat vernas genialis auras
Aura vernantem volitans per orbem;
Nempe centenis oculis refulget
Florifer annus.
Non tot in cauda gerit intuidenda,
Quam rotat diua dominantis ales,
Quos parens olim cythara loquacis
Abstulit Argo,
Patris interpres Iouis, ac Deorum,

Qui

Qui potens virga locat in beato
Orbe felices animas, leuesque
Trudit ad Orcum:
Ducit hac pastor veluti cappellas,
Sed prior pennas posuit volantes,
Tegmen ac præsens, animatque iunctas
Blandus auenas:
Hauriens Argus sitiente cantum
Aure lethalem fruitur doloso
Gaudio vocis miser, ah cruentæ
Nescius artis;
Nescius fati venientis aures
Pandit, at victos oculos sopore
Claudit, haud omnes simul, & quietus,
Ac vigil idem:
Ille custodes domuisse tentat;
Ferrea victor premit hos quiete,
Nocte restinguens oculos tot vna,
Nocte perenni.
Huius edoctus genitoris artes
Duxit Amphion scopulosa montis
Viscera, & plectro modulante muros
Condidit vrbis:
Duxit ac rupes, comitesque syluas
Thracius Vates digitis canoros

Bar-

Barbiti neruos animans fluentis]
Arbiter vnda;
Hanc ligat blandis facilem catenis,
Sistere ac catus solitus volantes,
Sistere & Cauri glacialis auras.
Sistere & Euri;
Ac Noti frænans, Boreæque vires
Arbitro cantu, cytharaque pacis
Arbitra, & belli fera præliantum
Bella diremit.
Quin & expulsa feritate tigres;
Ac iubis vltrò positis Leones,
Agmen vrsorum docili sequutum est
Vngue carentem.
Ipsa concentu Iouis aulâ summi
Capta, & obliti properare cœli,
Phœbus auritusque meles canori
Ebibit Orphei.
Quid moror? nigri fera monstra regni
Vicit imbellis, domuitque cantu
Cerberum nuper triplicis tonantem
Fulmine linguæ;
Hic libens audit tacitusque vtraque
Aure, quem incesto laniare dente
Credidit, victus dominoque collum

Prebet amicum,
Oris hoc sertis ligat is triumphans
Aureis; ferri procul ite vincla,
Ille nam victor, domat usque verè,
Qui ligat auro.

De Rege, qui detractori donauit aurum, fictum argumentum.

QVi rabido lingua in Regem vomit ore venenū,
Xanto Rex auri pondera quinque dedit.
Obsequiosa cohors Regi dum suadet, vt illi
Excindat gladio vindice vipereum os,
Rex ait, ò proceres, linguam non cadere ferro
Infensam, ast auro claudere nempe decet.

In mortem Iulij Medicis Equitis D. Stephani, &c.

QValis superbo turgidus agmine
Vinclis resolutis Aeolia domus
Baccatur horrentes per agros
Fulmineo Boreas fragore,
Doctus feracem sternere frondium
Quercum, niualique viget Algido,
Stirpesque diuellit comantes
Indociles cohibere viris.
Sic execrando tristior impetu
Mors hostis illustrem in Medicem ruit,

Armata

Armata quem tristi bipenni
Strauit humi, rabiosa victrix.
Quid nunc honores gentis amabiles,
Quid sceptra magnorum inclyta Principum,
Fascesque regnantum verendos,
Flebilibus referam Camœnis?
Quid elegantis pectoris hospitam,
Vultu nitebat quæ modo, Gratiam,
Quam blanda maiestas fideli
Nexa adamante soror tuetur?
Quid & iuuentæ purpureum iubar,
Mentisque dotes ingenuæ graues,
Quam semper insignis colonus
Artibus excoluit supremis?
Hinc inuidendis clarus honoribus,
Fœlix secundo flamine principis
Orator à nostro remotum
Cardine Regem adijt Britannum.
Dignus potentes visere Principes
Rerum peritus, consilij ferax,
Edoctus artes, & sagacæ
Palladis, & varias togatæ.
Testes Hetrusci Principis agmina,
Quæ temperauit munere splendidi
Functus patentis, quem Senatus

Flo-

Florigeri veneramur æstrum;
Testisque victor nobilis Insubrum,
Summus catervæ Ductor Ibericæ,
Qui militare sensit acris
Consilium Medicis, manumque
Hùc bellicosæ præmia dexteræ,
Hùc eruditi munera verticis
Accersi frondis, quæ virenti
Impediant Medicen corona.
At, ò sororis fatiferæ manum,
Crudumque mortis vulnus abesse?
Quid atra conceptos triumphos
Eripis exitio cadentis?
Mortis trophæum est, qui spolia hostibus
Optima victor credidit altior
Raptare, & obstantes catervas
Sternere fulmineo reatu.

Ad Iacobum Strozzam Comitem Imperij, Dynastam Sciaratental, Cæsaris à cubiculo, Ductorem . . . . . Equitum consobrinum amatissimum.

O Novum sobolis iubar vetustæ
Salue, ò Martis alumne, ductor arde;
Cui crines pater impedire sertis
Martis laurigeris, patrisque centum

Victrici rapienda signa dextra;
Hoc lætus monumentum amoris ore
Fraterno excipias, tuique viuas
Gaudij memor, vt perenne nomen
Candidis pariat tibi Camœnis.

Ad P. Tarquinium Gallutium.

CArminis alterni princeps, cui sacra reuincit
  Vndantes auro casta Elegia comas,
Excipe nascentis carmen variabile Vatis,
  Et placido varias lumine cerne notas;
Nam tibi submittit nostra hæc Elegeia fasces,
  Atque tuum sceptrum prona, volensque colit:
Nempe tuis manibus tractata, oculisque nitorem
  Combibet; hoc vnum sperat habere iubar.

Ad librum.

CAre libelle potes totum volitare per orbem
  Liber ab inuidia, nam minor inuidia es.

Ad Card. Vbaldinum Bononiæ Legatum.

CVltor laurigeri beate montis,
  Cui frontem dominam coronat æstrum,
Cui diuum ambrosiæ propinat amnem,
Phœbus agminis arbiter noueni;
Excipe ò placido secunde vultu
Nascentis tenerum poema Vatis,
Quod fasces tibi subdit imperanti,

 Censo-

Censorem quod amat minùs seuerum,
Bacchum scilicet id refert parentem,
Nam Bacchus rigidum fugat Catonem.

In laudem Iulij Strozzæ Poetæ Clarissimi.

IAm medium curru lustrauerat arbitra Celum,
Vmbrifero, tenebris nox adoperta caput,
Sylua carebat auis cantu, risu arua relatum,
Luce solum, ponthus turbine, sole polus:
Languida felici dederam iam lumina somno,
Cum premeret victrix pectora fessa quies,
Ecce tibi (grata dum ludor imagine) flumen
Castalias gemino gurgite voluit equas;
Nectarei spumant precioso è flumine fluctus,
Obruit en sitiens dia procella caput.
Naufragium felix; Charitum lepidissima turba
Excipit augusto pectora lassa sinu,
Meque per ambrosias ducit fœlicior vndas
Et patrio gemmas diues in amne legit;
His opifex texit radiantem rara coronam,
Cui nunquam tellus vidit Eoa parem.
Ne iactis, Ariadna, tuum diadema, nouenos
Sydere ab æthereis quod tibi plaudit agris.
Scilicet illa tuis radiat formosior astris,
Hæc Iouis augustum nectere digna caput.
Nescia vix, tanto quis viuat dignus honore.

Consulis

Consulit artifices obsequiosa Deas,
Ha mihi gentili donum immortale Maroni
Porrige, te ulcus qui micat inter agros,
Quem sibi regnator Vatem diligit aquarum,
Cui vehit Adriacum geminata dona fretum,
Quem tenet illustris mundi Regina liquentis,
Æmula quæ Romæ libera frænat aquas?
Cuius nocte duas felici carmine cunas
Concinit, Aonij gloria rara Chori,
Quem leuat æterni moderatrix Numinis aura,
Guiscardi cantu dum pia bella tonat,
Quem cupit emerita Phœbus præcingere lauro,
Vt vireat docta munere frontis apex.
Talia cum biberem sitienti non vigil aure,
Somniaque, & somnis rupit Apollo vices;
Scilicet in somnis laudes contexere Vati
Non decet, es me lio concelebrande die,
Iuli, laurigera nuper fax addita genti,
Quam mare, quam Phœbus tollit in astra comes.
Ipse quid Heroas memorem, quos martius ardor
Egit in aduersos dura per arma duces?
Insubriæ Reges sensere, quid ardua virtus
Strozzia, quid possit dextera fulminea
Hostica dum sonipes Vrbis prope mœnia magnæ
Æmulus aligero curreret ipse pede;

Nannius Insubres cum fregit, Marte triumphum
Meruit ; viuit sanguine partus honor.
Sensit, & obstupuit victricia vela Leonis
Ire per vndosum Thetis alumna fretum ;
Sensit, & Ausonio diuisus ab orbe Britannus,
Quæ fuerit virtus, consiliumque Petri ;
Quid referam domitos hostes, spolia ampla relata ;
Captaque victrici mœnia celsa manu ?
Strozzia me magni cohors Phœbo deuota parentis
Me rapit in laudes ingeniosa suas :
Titus adest resonantis agminis, alite fausto
Qui petijt sacri culmina dicta iugi ;
Natus Apollineis sequitur Tirynthius orbis,
Qui Latium Herculeo sustinet ore polum ;
Claruit ac mira qui rythmos arte Ioannes
Texuit, Etrusca tertia fama lyra ;
Fœmineique decus virgo Laurentia cœtus
Cælestes cecinit candida musa modos ;
Digna polo Syren, stupidas innoxia cantu
Virgineo mentes euehit astra super.
Has rapit ad superi venerabile limen Amoris,
Cuius inocciduo carmine mira canit.
Me tecum geminis, ô tolle per æthera pennis
Virgo, sacer pennas, quo tibi nectat Amor,
Lucis inexhausto clarato lumine fontem

Vt videam, triplici gurgite qui fluitat,
Tergeminum lapsu qui diuites permeat orbem,
Dum circus paribus orbibus unus adest;
Hunc vtinam, Iuli, fontem libemus oborti
Æthereos inter, sydereosque Choros.

In obitum Philippi III. Hispaniarum Regis.

VVlt sibi certatim tellusq́ue, polusque Philippum,
Olli turba hominum: ast huic fauet aligerũ;
Parca secat litem regalia fila recidens:
Sit diues tellus corpore, mente polus.

De Cæsare Cremonino Philosopho primario.

SAlue, ò tu Sophie magister, tui
Nostri Aristoteles, stuporque mundi,
Præstans Eloquij nitore puri,
Phębo, ac Mercurio caput sacratum;
Qua te laude feram, haud scio, quid ergo?
Cum nescire reor, probè scio tunc.

Descriptio diei nascentis.

ILlustrat dubio sitientes lumine terras
Nondum clara dies, tremulisque nitoribus errans
Verberat incertas Eoi littoris vndas.

Descriptio eiusdem.

IAm puer è patrio Phœbus caput exerit amne,
Roriferumque ornat luce comante polum:
Phœbei radiant multo pro sydere crines,
Terraque natiuis purpurat alma rosis:
Quot radios, totidem diffundit lumina Phœbus
Queis videt omnigenas Orbis amatus opes.

De signis marmoreis.

ASpice Thyrreno ductos è marmore vultus,
Atque auidos visu pasce oculos iterum:
Cernis, vt ora hæc spirent oribus æmula viuis?
Absque anima viuunt? spiritus ille fabri est.

In N. pro H.

IAm lacerare hunc parce, Iouis nutricius est hic;
Est scelus affines carpere numinibus.

De Principibus Thadeo, & Antonio Barbarinis Vrb. VIII. S. P. Nepotibus ex Fratre Carolo S. R. E. Imperatore.

VOs quibus attollam numeris, par nobile fratrũ?
Gratia vos anteit, vos comitatur honos;
Virtutumq; cohors, laudumq; exercitus armat,
Ornat & ingenij gloria tèr lepidi.

Mel

Nil vestras animat voces, nam verba loquentum,
Quæ nectunt animos, mellea vincla reor.
Quid paruos celebrem fasces? me iudice maius
Præbere in tanto cardine se facilem.

Ad N. Sacerdotem paruæ staturæ, sed magnæ eruditionis.

ME puerum, pupumque vocas, pater optime, namque
Paruus ego, paruus tu quoque, pupus eris.

Descriptio Veris Claudiani Stylo exarata.

ARboreos agitat ludenti flamine crines
Lascivus Zephyrus moderator amabilis auræ,
Vestit & herboso lætos velamine campos,
Almaque florigeris distinguit prata coronis,
Fœcundus genitor florum, quo patre superbit
Florea progenies, cœlestibus æmula gemmis.
Cernite, proh qualis natiuo fulgeat auro
Caltha pruinosum perferre ignara rigorem,
Qualis & Idalio radiet saturata cruore
Dux rosa florentis non exæquanda cohortis:
Lilia virginei vt pandunt vexilla pudoris:
Vt viola æquoreos imitatur cærula fluctus:
Vt pallet fatum illacrymans Hyacinthus acerbum,

Vt propria turget narcissus imagine captus,
Ebibit ac vitam. mortem qua duxit, ad vnda:
Libera iam curuant glaciali flumina nexu,
Et pelago soluunt vndarum mole tributum:
Squamosumque genus natiua per aquora ludit,
Ludit, & in pratis pecudum lasciua caterua,
Dum nouus in terris regnat cum matre Cupido,
Qui domat horrendos lunatis dentibus apros,
Ore lupos, villis vrsos, ac ungue leones,
Lethiferosque atri serpentes tabe veneni;
Nunc volucres regni vocalis turba virentis
Artifici varios meditatur gutture cantus,
Vt nato intexat laudum diademata Veri.

De N.

QVi colit egregius Lauinia rura colonus,
Regibus aqualem scilicet esse reor.

De Dominico Molineo Senatore Veneto Primario. Extemporale.

NObilitas, census, grauitas, prudentia, virtus
Dicitur v. ius nomine Dominici.

Ad

Ad Flauium Querenghum Canonicum, ac Professorem Philosoph. moralis in almo Gymnasio Patauino.

INterpres Sophiæ, colone mentis,
Alti cor patrui, medulla, lumen
Doctrinæ lepor, atque alumne Phœbi
Quid meos cupis ò videre versus?
Versus delicias noui Poetæ,
Sed parum lepidas; parum elegantes,
Hos cum corde tamen, Querenghe, mitto,
Cordatos igitur nequis negare.

FINIS.

All'Illustrissimo Signor Giacopo Gaddi per le sue pellegrine Compositioni.

Le carte, ò GADDI, oue segnasti 'n note
Chiare gli Encomi altrui, son più che carte:
Son campi angusti, in cui le Muse han sparte
Bellezze eterne, e merauiglie ignote.

Doni a sua voglia pur: l'arche mai vuote
Non fien di Pindo: e s'ogn'hor versa, e parte
E senno, e stile, ed eloquenza, ed arte,
Prouar difetto il suo donar non puote.

Pur sia tua gloria il dir, ch'impoueriti
Han de' mistieri lor gli alti tesori
Le Dee canore al tuo gran spirti vniti.

E gioiscono homai, ch'aure, & odori
Spirar vitali, e seminar graditi
Sai Fior d'Apollo a la Città de' Fiori.

Francesco Belli.

Eius.

Eiusdem ad Eundem.

O qua, Iacobe GADDI Illustrissime
O qualis, Hetruscę amplitudinis decus
O quanta, summę probitatis exemplar
In te vno cernuntur excelsa; in te uno spectantur
Insignia, in te unice suspiciuntur egregia.
Natalia, opes, & virtus.
Hęc licet Geryonis instar
Triplici coniuncta nexu, trinóq; vigore suffulta
Tui Nominis celebritatem pręsignent,
Æternitatem moliantur
Pracipua tamen
Supra omnem fidem, & famam
Supra omnem motum, & metam
Virtus erigit, vt perennet, virtus locat, vt refulgeat,
Tuę dignitatis honorem.
Hinc tibi tituli adscripti, hinc tibi Encomia decreta
Hinc tibi Corollę contextę.
Iure gaudes, quia iure meres
Dum meritorum omnium fontem
Apprimę colis, vt perpetuò colaris, virtutem.

POEMATVM LIBRI PRIMI.

a2

POEM. LIB. II.

F I N I S.

AD IACOBI GADDII POEMATA NOTÆ

EVRETAE MISOSCOLI.

AD

IOAN. BAPT. STROZZAM MARCHIONEM

Amplissimum.

VERONAE, Typis Meruli. 1635.

De consensu Superiorum.

In Poematum
IACOBI GADDII
LIB. I.
Notæ.

AD librum.) *Modeſtiſſimus Poeta, plus Virtutibus quàm Generi, aut opibus tribuens, modeſtiam libro comendat. Martialem ſecutus lib. 8. Epigr. 1. lib. 3. Epigr. 2. 3. & 4. & alibi. Item Ouid. lib. 1. Triſt.*

Ad eundem.) *Ludit in Aequiuoco libri. Idem fermè habet parte ſecunda.* Diſticho illo Care libelle &c. *Sumptum autem eſt argumentum, ex èo quod Inuidia ſemper Virtutis comes: nàm ad habentes, non ad pauperes ſerpit, Suida teſte. Et omnibus Viris magnis infeſta eſt, ſi Plutarcho credimus in Vita Publicola. Idem aſſerente Polybio lib. 1. Præclara nimirum facta,*

magnam Inuidiam concitare : quod & alij plures, tum Sacri, tum prophani scripsere: ac præsertim Apollodorus. Fortuna magnæ non caret Formidine,, Nec splendor eminens vacat periculo,, Et quidquid altum est, haud diù tutum manet,, Vt quod ruat Inuidia, vel Tempore.

Ad nebulonem contemptorem.) *Iocus in verbo, raris: ille etenim paucis, is singularibus tantum Viris intelligit.*

Ad CHRISTVM D. Pro Ferdin. II. M. D. Etru. &c.) *Ab Ioue principium & Ethnici. Pijssimus pariter ac Eruditissimus Gaddius, à Deo, & à Principe, initium sumit. Ingeniosè autem imitatus est Horatium, carmine seculari vltimo, cui exordium Phœbe &c.*

In Bacchi laudem. &c.) *Similia habet Seneca, Choro Actus sec. Traged. Oedip. Habitus verò hic Baccantium respondet allato ab Ouid. lib. 4. Metam. Citatur autem hic Hymnus, à Francisco Maria Gualterotto, Can. Florentino, in Epistola ad Carolum Marucellum, his verbis.* E ne' nostri tempi il Signor Iacopo Gaddi, nel-

l'Inno

l'Inno ch' Egli fà in Bacchi laudem Thebanorum priſcorum Chorus. & cæt. *Pingis noueno ſidere. Ariadne Corona. De Pentheo, Contemptore Bacchi, videas Ouid. lib. 4. met. circa finem.* Te, qui triplici Cerberus ore.) *Videtur Horatium imitatus, ode 19.* Inſanientes.) Menades. Aurita ſaxa &c. *Ex Horatij ode 12. lib. 1. Stroph. 3.* Tu Contemptorem proſternis Bacche Lycurgum.) *Lycurgus Rex Thraciæ, exciſis vineis, vſum vini populis ſuis interdixit: Hunc imitatus & Baſilius Imp. Moſcorum, interdicto ſuis gentibus ceruiſiæ vſu, propter ebrietatis incommodum, à paucis annis.* Iamq; noua ſcindunt cauda &c.) *De nautis in Delphinos verſis, vide Ouid. lib. 3. Metamorph.* Cynthius æqueuum, &c. *Seneca pariter, Chorum ſimilibus claudit, ſeruato ſemper ſtili, ſeculiq; diſcrimine.* De Hyeronimo Balbo. &c.) *Luſus in Verbo Balbus, ad linguæ vitium ſpectans.* Horatij Ode. Sic te Diua.) *Feliciſſimè vertit, adeò vt ſit ſupra Magiſtrum Diſcipulus: procul aſſentatio à iudicio plurium, ſic ſtatuentium.*

De Aurora, Sylua.) *Redolet hæc Sylua crescentem Musam: est autem ex his fortasse, quæ composuit Adolescens: Virtus autem, Vires acquirit eundo, & fabricando, quod ait ille, fabri fimus. Poetices tamen tyrocinio, sua non deest laus. Auroræ succedit lucidus ad stuporem meridies.*

Extemporale.) Rebus in sacris, qui paret, ille vir est.) *Sic in Euangelio dictum à Christo Seruatore nostro; Oportet Vos fieri, sicut Paruulus Iste.*

Elegia ad Zephirum.) *Pietate non minus culta, quàm elegantia, Elegia, amoris in Christum tenellum spicula, præseferens, & nitorem stili vndequaque ostentans. Quemadmodum & sequens ad* Deiparam Sanctissimam Virginem.

De vere redeunte.) *Gloriosum certare cum strenuis. Quartam Horatij Ode lib. 1. Hac veluti paraphrasi superauit: cui exordium Soluitur acris hyems.*

In albos, & nigros.) *Fatales Italiæ, ac Vrbi potissimum Florentiæ colores: quorum sub insignibus, longè latèq; humanum genus Fata depopulata sunt. de his, Chronica,*

nica , & Historia Florentina : nec non GADDIVS noster, in Elogio Verij Cerchij, & Donati Cursi. Sanguinis ò cupidi nimium &c) *Simile quodpiam apud Lucanum lib. 1. Bell. ciu. Et Horat. Epod. lib. Od. 7.* Siccine crudeles , Ciues Vos Mater, an Hostes Compellem.) *His fortè Veturia, Cariolani Mater, filium est allocuta , patria infensum Roma. lege Liu. lib. 2.*

De lachrymis &c.) *Pulchra sanè comparationes, ad aquas, Organis vitreis stillantes , ad Electrum , & Vniones : quaq; possit & carmine Italico, summa cum laude Musa prosequi.*

De Regibus.) Quisquis &c.) *Sic Horatius Epist. lib. Epist. 1. ad Mecęnatem : & lib. 2. Ode secunda. Sic & Seneca in Thryeste, actus secundi. Choro. Sic demum Bettinus in Florilegio.*

Sylua de Villa amænissima.) *Seu ruris solatia in genere, seu pradia luculentissima quibus fruitur, Author celebret , certum est, Magnos semper Viros , rusticam quietem, Vrbium commodis pratulisse. Finotus,*

Tusculum Rus comendat, pluribus Epigrammatis, Et Ioannes Baptista Pona, Eruditissimo Carmine, ad Ioannem Frattam. Limina quid Superis &c.) *Egregiè & Horat. lib. Epod. Od. 2. Seneca in Hippol. art. 2. Et Claud. lib. 1. in Ruffinam, pulcherrimè confert vitam rusticam cum ciuili: nec alij plures desunt; inter quos multa cum laude Poeta noster.*

De Fluuio, qui rupto gelu.) *Simile tractat argumentum Martialis lib. 3. Epigr. 14. de puero glacie occiso.*

De Puero Iesu in præsepe &c.) *Plurimi musis pietatem conciliare gauisi sunt hoc argumento. Remondus, Finotus, Betinus, Montanus, Eindermanus, Brandinus, alijq; Neoterici multi, magna cum laude.*

Ad auarum diuitem.) *Auaritiam, omnium malorum parentem, aculeato insequitur, ac confodit carmine; de atroci monstro triumphans, splendore pariter ac Musa. Inuehunt in Auaros pulcherrimè, etiam Hor. lib. 2. Satyr. 3. & lib. 1. Sat. 1. Boet. lib. 2. met. 2. Seneca in Herc. act. 2. Finotus, lib. 4. Epigr. 334. Lucret. lib. 3.*

Clau-

Claudian. lib. 2. Petronius Arbiter elegantissimè. Lucanus lib. 3. & 7. Propertius lib. 3. Eleg. 7. & 15. Tibullus lib. 1. eleg. 10.

Ad CHRISTVM Dominum) *Singulari facundia, videtur Hymnum primum huius libri, in hanc vertisse Elegiam. Gallutius, Strada, Arias, Bandinus, & alij neoterici, simili themate, sua Carmina illustrarunt.*

In Tyrannum.) Qui nimium cupit imperare, seruit.) *Aureum prorsus dictum. De Tyrannis, eorumq; obitu, plures legendi, inter alios Author Elogiorum duodecim Cæsarum, vbi Vim Vi plecti sepius repetitur. Claud. A bello Gild. venustissimè describit Tyrannidem.*

In Herodiadis Mortem &c.) *Caput aequum erat poni pro capite: sed plumbeum, cœnosumquè, pro aureo, & gemmeo? Anima itaque, æternis commissa pœnis, iniquo vulneri fecit satis.*

In Senem lasciuientem.) *Anacreontem aliquem depontanum, & capularem perstringit, qui in Scipionem pronus, amoribus indulgebat. Hor. lib. Epod. Od. 8., & 12.*

Simile tractat argumentum. & lib. 3. Ode 15. de Chlori vetula lasciuiente. fæliciùs certè Gaddius lusit, vt conferenti patet loca. Ouid. Turpe senex miles, turpe senilis Amor. Persius quoq; Satyra V. carpit Senes lasciuos.

Aetatis Aureę, descriptio Allegorica.) *Si qua alia nobis arridet Compositio, hæc est, omni Musarum nitore, & Carminis magnitudine præstans. Fortè superauit, Boet. metr. 5. lib. 1. Petronium in Satyr. Senecam in Oct. act. 2. Tibullum lib. 1. El. 3., & Betinum in Rubeno, Act. 3. Chor. 3.* Tellus quoq; ligone. &c.) *Virgil. lib. 1. Geor. Ouid. primo Metam.*

Ad N. aulicum gratia florentem.) *Lubricum quippe Aulæ Culmen.*

Comes Guidoguerra. &c.) *Prosopopeia perelegans. Magni inducit nominis ducem, breuibus à se gesta complectens; & belligeri præcipuas partes adnectens, Historicorum ad monumenta Lectorem mittit. Guidoguerra Vitam dedit Phill. Vill. deque eo scripsere Ioan. Vill. alijque Florentinæ Historiæ scriptores: necnon Volaterran.*

Blon-

Blondus, Minius, Carapha. Landinus quoque in Apolog. & Inferni comment. cap. 10.

Descriptio Castissimi &c.

Vocibus lectissimis, lectissimam exornat formam: est autem rarioris veluti stili specimen, & à vulgari Poetarum planitie, in erectiores Pindi salebras scandens. Pulchritudinis laudes tangit: Formosa quippe facies, tacita comendatio est, Publio Siro teste.

De Statua Cerea &c.

Quid simile apud Plinium Iuniorem inuenies, pulcherrimo eppigrammate declaratum. Vt laus est cera mollis, cedensq; sequatur si doctos digitos, iusaq; fiat opus, &c. alludit autem ad Promethei fabulam satis notam.

Chorus Sacrarum &c.

Laudes Deipara, niueo prorsus carmine canit. Te celsa Poli Murmure famulo & cæt.) *Iuxta illorum sententiam, qui vertigini cœlorum, concentum adstruunt.* Te pauet atri regia Ditis.) *Nam ipsa conteret caput tuum, dictum est Satana.* Trilingui

Cer-

Cerberus ore.) *Mundus, Caro, diabolus.* Aurea crines sidera nectunt.) *Mulier amicta sole, &c. Ioan. in Apoc.* Noueni arbitra Celi.) *Seu omnium spherarum numerum innuat, seu Angelorum ordines malit.* Tibi vitta comas velat.) *Quoniam Moniales, victimarum loco, Virgini se sistant.* Et supplicibus cerea gestant Lumina palmis.) *Quod in februis factitabant antiqui.*

Ita disticis moralibus, aurea omnia ac gemmea: neque commentarijs tractanda, cum & perspicua satis, & facilia captu non tantum, sed & memoratu sint. Præstant autem cæteris (in indice) Puluis, & sanguis militum: in quod etiam argumentum lusit Acchillinus, de Rupella victa à Ludouico Gallorum Rege XIII. Inuictissimo. Poeta, Poeticè laudatus. Videtur enim quoquo pacto Creator Poeta, qui ex nihilo multa facit. Ad muliebrem Philosophum. Turpe enim nutrire comam, de qua vide Cornelium à Lapide, cap. 19. vbi dicit esse veluti Apostasia signum. de hoc quoq; vide Claudianum de Superbia. Pulchritudo

corporis. Sapientissimè dictum, & aureis dignum herclè litteris! Regnum non acquirendum fraudibus. Ne pigeat legere Elogia Cæsarum Ponæ, vbi passim de hoc exempla. Amans.) *Pulcherrimus sanè iocus. Princeps bonus.) dictum vsurpatum à Tiberio Ner. Bonus Pastor tondet oues, non deglubit.* Idem.) *A Tito: Non oportet quemquam à Principe tristem discedere. Sic & Antoninus cui Pij cognomentum. Vnum malo Ciuem Seruare, quam mille hostes perdere. Princeps malus. Neroni dictum. Hoc agamus, ne quis quicquam habeat. Narrat Lipsius, Caligula, Nerone, Domitiano, aulam exeuntibus, Ciues omnes latebras quesiisse. Tyrannus.) Sic Caligula, vnum Caput Populo volebat, vt vno ictu Vniuersam Vrbem occideret. Historicus.) Non ergo sint Principes aut beneficio, aut iniuria noti, scribentibus eorum gesta: ac proinde, non sui aeui quisquam, sed præteritorum res, posteris perlegendas tradat.*

AD

AD LIBRVM SECVNDVM Poematum Selectiorum. IACOBI GADDII, NOTAE.

In Odem, in Laudem Ferdin. M. E. D.

HAc Ode pulcherrima, Ferdinandi, Cosmi, Laurentij Mediceorum mentionem facit: aliosq; Heroas Cardinales; Pontificemq; recenset; & Francorum Regis connubium tangit, cum Medicea Maria. Item, & Ioannem recolit, qui bombarda globo ictus occidit, gloriam belli discrimine adeptus. Quorum breui eloquio laudes violare non liceat, Historijs daturas amplam materiam.

DE CARDINALI SACCHETTO Legato Ferrariæ.

Vaticinium moriẽtis Franci Sacchetti, Scriptoris celeberrimi,

Francus corporea dum vincula rumpere molis
Incipit, æthereos attollens lumina in Orbes
Ore suos hilari affatur, probibetq; querelas.
Viuite felices animæ, multosq; nepotes
Longiùs in dies effundite luminis auras.
Credite venturis annis (presaga videt mens)
Nasceturque purpureo presignis honore
Imperio populos placide frenabit & Vrbes
Illum Pierides Charitesque, & Phœbus amabit
Iustitia armabit prudens, Prudentia fortis,
Tã placidũ & facilẽ in solio mirabitur Orbis.
Vere fides Vatis verum non omne canentis
Perficie ..... nunc plenus Apolline Vates
Orbis adorabit triplici diademate nexum.

Fran-

Francus &c.) *Sacchetorum Familia, Florentiæ Vrbi vetustissima; ac sæpè Historicis celebrata. Thomas bis ex decemuiris: Legatus fuit ad Robertum Bauariæ Ducem, electum Imperatorem. Foreses & ipse bis Decemuir, & Vexillifer anno 1348. Nicolaus, Vexillifer pariter, anno 1419, quo tempore Archiepiscopatus Florentiæ datus. Andreolus Sacchettus, & ipse decemuir ann. 1429. & iterum 1433, nouis honoribus auctus. Francus autem, de quo Gaddius, Legatus fuit ad Alphonsum Regē, cui Magnanimi cognomentum. Barthol. Fatius lib. 9. vocat Eloquentem Virum. Plures alios Vexilliferos, & Insignes Viros ponit in sua Historia, Iacobus Nardi. Marcellus, viuentis Eminentiss. Cardinalis frater floruit gratia Summi Pontificis Oct. Vrbani D. N. & Principum Barberinorum: proximè lapsis annis obijt. Fratres autem, & Agnati, Eiusdem Cardinalis, summo decore, & Virtutum, ac Bonorum affluentia, Familiam, Patriamq; collustrant.*

Liber ad Contemptores. &c. *Curiosam nimis ac ad fastidium expolitam scribendi artem,*

artem, sibi obijci non parum, gloriatur Auctor qui mediocre sibi cultus adstruit studiũ. Mediocritati quippe familiaris sapientia.

Descriptio riui amęnissimi.) *Fluit Carmen, nectare; fluentem dum riuum exprimit.*

De tormentis muralibus.) *Hoc præ cęteris pluribus Epigramma, Lucernam redolet, & argumenti tumore, & carminis magnitudine placet; Conclusio autem mirum in modum: quemadmodum & sequens,* De Ferdinandi Victorię. &c. De Musca sepulta lusus.) *Musca tam grandi Fato dignata sepulchro, Isthac habeto.*

Cede Memphis
Sile Marmorum Miracula
Musca
Supra Mausolos Vrnam habet
Entheato Viuit Pectore Occlusa
Volitat Phœnix Reditura
Domitiani fugit Iram ad Asylum confugit
Exciuit Sanguinem Eo vt Vesceretur
Regum dedignata Conuiuia
Immortalium Redolet Nectar
Quam Aeternitati
Commendauit Mnemosines.

B Sic

Sic ex tempore ludebam. Eur. Miſ.

De Cia Vbaldina.

Filia fuit Vannis à Suſinnana, quæ Vxor Franciſci Ordelaphij, Tyranni Foroliuij, Foropopuli, ac Ceſennæ: præfulſit bellica Virtute, animiq; inuicti celſitate. De hac Heroina lege Matth. Villanum Chron. & Sebaſt. de Rub. Epiſt. ad Manellum, & Sanz. in Famil. Malateſtarum. Vide Iuſtinum in Epit. quæ & quales Amazones.

Generoſæ ſtirpis.) *Vbaldina Domus inſignis dignitas; de qua Hiſtoria extat, auchore Io: Baptiſta Vbaldino, adeo Magnis Viris tum Pace, tum Bello conſpicuis, vt Clariores Italiæ æquet. Verum præterire cæteros liceat, conciſas notas ſcribenti: Vnus Octauianus, Sacro ſuſpiciendus Murice, quadringentis ab hinc annis Eccleſiam illuſtrans occurrit, Hiſtoricis qui argumentum ſcribendi ſuggerens, immortali gloria, ſtirpem donauit. Item & Federicus Vbaldinus*

dinus e Monte feltrio, de quo Gaddius in Elogio historico Lucæ Pitij, honorificam mentionem facit: qui peruetusta origine Florentinus, ex Vbaldinorum Familia, teste Volaterano in Geographia. Albertus, in descriptione Italiæ, Bernardini Vbaldini filium appellat. Musterus quoque, & Capreolus: & D. Anton. 3. part. Hist. & alij auctores, quos luculenter Gaddius citat, predicto Elogio. Nota 7.

Cum cęnarem. &c.) *Coqui arte ludicram Mensæ Scenam paratam describit: forte Artocreas fuit, vulgò Pasticcio, quo geminæ auiculæ conclusæ erant.* Miliariæ.) *Milio enutritæ. forte Ficedulæ, aut quas vulgus Hortulanos vocat.* Parturit encęsus.) *Sic Megarensibus, teste Plinio lib. 16. c. 39. Oleaster scuta, arma, galeas, ocreas, dicitur peperisse.* Iungit connubium.) *Ex Liuio, & Plutarco, Romanis panes iacientibus in Gallos, obliuione Capitolium cingentes, soluta est Obsidio per noctem: ita Ioue Romanos docente, vnde Iouis Pistoris nomen.*

Idem argum.) Cæſareę ò volucres.) *Cęſar etenim à cęſo matris vtero dictus eſt.*

De Sereniſs. Princ. Carolo. &c.) *Hermathena erat Mercurij & Palladis ſimulachrum, in Academia olim ſitum, ad ſignificanda Eloquentiæ, ac Sapientiæ Studia. Cic. in Tuſc.* Cur alia iactas inſignia nomina.) *Moris nanque fuit, ingredientibus magnatum Pynacothecas, nomina apponere in Nomenclatore, ad memoriam, & decus.*

De Auriga.) *Morale prorſus; & ingenioſum: mors etenim curſum omnium intercipit, is autem currit, morte auriga. Sic in Triumphis Petrarca, Mortem Currus aurigam facit.*

Extemporale.) *Qualia igitur ingenio verſata diu?*

Deſcriptio Noctis Serenę.) *Videtur ampli exordium Poematis; nec ipſo Virgilio, ſeu Statio indigni.*

Aſinus in detractores Logicos.) *De Aſini dignitate Maiol. vide tomo 5. dial. 1. Iuuen. ſat. 11. Logicos autem ab argumentis deturbare profitetur, Chriſtum Ieroſoli-*

mam

mam ingredientẽ oſtendens, ſuper Aſinã &c.

De Fumo.) *Vanitatem rerum humanarum inſinuat. Poteſt & Adulatoribus accommodari. hinc Alex. Seu. de adulatore, ſ Fumo punitur, qui fumum vendidit.*

De Vino Pecciolenſi.) *Vinum eſſe animam conuiuij, vulgatum ſatis: quantum autem ab ipſo cauendum, cum ſplenduerit in Viro, ſcitè à Prouerb. Sacro Auctore demonſtratum, ne in nouiſſimo mordeat vt Coluber.*

In idem.) Tu mi ſuggeris aureos canenti verſus.) *Sic apud Horatius Narratur & priſci Catonis, ſæpè Mero caluiſſe Virtus: Et de Ennio dictum; Nunquam niſi potum ad arma (ſcribenda) proſilijſſe.*

Aureus placet, aſt inemptus auro.) *ideſt paterno, & auito genitus rure. Id idem habet Elegia In laudem ruris. Auro non emptus, aureus ille adeò.*

De Toloſattio Vbertio Eq. Flor.) *De his vide Gaddium in Elogijs Hiſtoricis.*

Bernardi agnatus.) *Hic fuit Cardinalis, & Epiſcopus Parmenſis, Legatus in Gallia Ceſalpina, & Tranſalpina, inſignis doctrina, & ſanctimonia.*

Paraphrasis Virgilianæ lectionis.) *Si carmina carminibus conferamus, verba verbis, figuris figuras; hunc dicemus parem non tantum, sed superiorem Virgilio. Vnum autem miror in Gaddio, quod maximorum ferè Ingeniorum est, nempe auersio ad ea, quæ prolixitate genium onerant.*

De N. congestas.) *Pulcherrimum in verbo Nepos aequiuocum: nepos enim, qui luxuriosè rem perdit: sic patris Nepos.*

De Catullo.) *Longum esset recensere Encomia Catulli, Historicis, Poetisq; testantibus: ipsum autem morum lædere sinceritatem haud quis neget: Idem de ipso dicendum, quod olim de Petronio illo Arbitro dictum fuit, Impurissimæ puritatis magistrum esse.*

Ad N.) *In impurum Poetam, & cęnosi sermonis, dictum; Musca quippe ad sterquilinia, & morticinia feruntur.*

De Formica. &c.) *Pulcherrimum. Quid simile Martialis habet lib. 1. Epigr. 95. de Ape Electro inclusa: sapè autem huiusmodi animalcula, fluente adhuc Succino, capiuntur; & densato retinentur. Vidi*

Ranas,

Ranas, Lacertas, Muscas, imo & Auiculas; Electro conclusas. Vide & eundem Martialem lib. 1. Epigr. 118. de Vipera Electro occlusa.

In laudem Io: Baptistæ Strozzæ.) *Quam claris semper Proceribus, Strozzarum floruerit familia, Historia iam beneficio patet: ac potissimum luculento prorsus Gaddij Elogio, quo Nannis Strozza Virtutem, solidis laudibus exornat: Hoc licuit nonnullis ab hinc annis perlegere: cuius istud*
,, *initium. Strozza Gens, inter illustres Ita-*
,, *lia referenda, licet non paucis seculis flo-*
,, *ruerit diuitijs, dignitatibus, affinitatibus,*
,, *atq; Proceribus Clarissimis, excellens ta-*
,, *men caput extulit, annum circiter qua-*
,, *dringentesimum supra millesimum: qua*
,, *ætate ostendebat ad Patria Florentia orna-*
,, *mentum, Magdalenam Coniugem Luchini*
,, *de Vicecomitibus, Mediolani Principibus;*
,, *Pazzinum Romæ Senatorem, Thomam,*
,, *Marcellum, Spoleti, & Interamnæ Guber-*
,, *natorem &c. Alios plurimos peperit: in-*
ter quos, felicissimo semper Omine, & Nomine, Ioannes Baptistas. atque hos inter,

qui pulcherrima Ode, à Sapientiſſimo Gaddio concelebratur, Poetarum Florentinorum Anteſignanus, & præcipuo ſtili decore, nunquam immoriturus: Nec non Ioannes Baptiſta Marchio, cuius nunc Virtutem, & Famam ſibi gratulatur Etruria Parens. Huic autem Familiæ, maximè beneuolum eſſe Clariſſimum Virum Iacobum Gaddium, exundans ſtili teſtatur Venus, & vberrima conceptuum, verborumq; ſelectiorum gratia: Me enim Iudice, cætera non tantum Poemata, hac Ode, ſed & ſe Ipſum doctiſſimus Author ſuperat.

Sylua ad fidicinem.) En volucris Syluæ Syren.) *Nota de Ariſtone, & Eunomio fabula; fracto ſiquidem fide, aduolauit Cicada, & defectum implens chorda, Eunomio Victoriam peperit. Plut.* Nunc leui murmurillo.) *Betinus in Rubeno, Egregiè Philomelam deſcribit, naturæ artificio, in concentum effuſam. Sic & in Adonide Marinus, ſuauiſſimo carmine, & alij. At Gaddius puriſſima lenitate, canentis auiculæ modulamina exprimit.*

ODE

ODE ALLEGORICA

De patria, & immortalitate Musarum.

Hæc virgo tellus, nescia vomeris,
Iniuriosis inuia greſſibus,
Quæ Solis auratis pateſcit
Crinibus, aſtrigeræque turmæ:
Hic Gratiarum dulce loquentium
Agmen choreas ducit amabiles,
Cognata Nympharum caterua
Dum ſociat, replicatq; ſaltus;
Hæc flexuoſis orbibus aera
Supèr volantis flaminis æmula
Vrget gemellum; mox iacentem
Quaſſat humum redeunte greſſu
Hic & Sorores Mnemoſines genus
Plaudente Phœbo præſide carmina
Æternitati deſtinata
Ambroſio modulantur ore.
Audi canentes; Temporis arbitras
Nihil moramur; Sæua Neceſſitas,

Quas

Quas Phœbus eternùm ſacrauit,
Fulminibus metuit ferire.
Buſto ſuperſtes viuit ab inuido
Mens ſacra Phębo, hanc mellifluus latex
Irrorat, æternatq; præſens
Iuppiter ambroſia Deorum.

EXPLANATIO
Allegorica.

Hæc virgo tellus.) *Muſarum patriam deſcribens, non communem hominum patriam tellurem, ſed hominem ipſum Platonicum, ſcilicet animum (hic Platonicis homo eſt ipſe, corpus verò vmbra hominis) nomine telluris adumbrauit, & virginis, namq; animus is Poetæ ſacri innocens, atq; pudicus connubium cum vitio non eſt auſpicatus; ideòq; neſcit vomerem, hoc eſt, morſum carni-*

carnificis conscientiæ, quæ culpa grauetur, non sentit. Præterea iniuriosis gressibus, scilicet affectionibus imis, quæ latentem animi diuinitatem iniustè premere contendunt. Solis autem auratis crinibus, nimirùm Apollinis, siuè intelligibilis Solis optimis influxibus, atq; Mentium stellis imperantium patet.

Hic Gratiarum. *Intellige tres Gratias, quæ ab Orpheo describuntur, scilicet Splendorem, Lætitiam, Viriditatem, splendorem inquam mentis, lætitiam voluntatis, Viriditatem corporis & Fortunæ.*

Cognata Nymph. *Caterua, hæc est virtutum Paradisi Hympharum; dicitur cognata, seu alumna, quia vel nascitur vna cum splendore mentis, & lætitia voluntatis, vel*

vtramq; nutrit, an potiùs nutritur? Vtrumq; rectè dixeris. Sociat, replicatq; saltus: additur hoc quia virtutes in operatione consistunt, Operatio autem motus est, & harmonicus optima.

Super volantis flaminis æmula? *Intellige supremum illum Spiritum Domini, qui nascente mundo ferebatur super aquas.* Vrget gemellũ, *quia Diuina Sapientia mundi parens aerem, quo nomine significatur Cœlum, ac virtutes vno veluti partu enixa est.*

Ad P. Thomam &c.) *Furor Poeticus, ex Ira, potiùs quam ex affectu exortus, turgida semper, & magni ponderis carmina peperit: Sic Archilochus rabiem armauit Iambo, & ad suspendium Lycambem compulit.* Membra non peritura ligo.) *Ligare statuas dicebatur de Opere absolutissimo.*

In

In Medicum lusus.) *Non de Physico loquitur, sed de Chyrurgo; manu quippe is vulnera tractat, vt curet: aliquando tamen artis inopia, aut fraude, res in peius trahit. Chyrurgis itaq; eliminatis Barchlauius in Argen. lib. 1. Asciri floribus aceto imbuto, vulnera fouere, Poliarco authore, nos docet.* Idem argumentum.) *Illuc spectat, vt fortè Phlebotomiam vellicet, vulnus enim curando vulneri sæpè istud infligitur: Nisi eos carpat, qui paruum vt curent vulnus, latiorem reddunt ferro imperito: in quos inuehit Carcanus, & alij peritiores, rei Amatomicæ, & Chyrurgicæ: plures etenim manu audaci curantis pereunt, quam ferro sauciantis hostis.*

Ad P. Vincentium Guinisium &c.) *Vetus Adagium de Lucubrationibus elaboratis, Lucernam redolere. Plus Olei, quam Vini. Scita autem & perelegans Gaddij allusio: Oleum quippe Palladis inuentum; Palladem ergo videtur sapere liber, Oleo si madeat. Aequiuocum forte in verbo Politus; Abstineo tamen iudicare, ne fortè labar in explicando.*

De N.) *Vitium carpit corporis , in Plauti nomine iocatus ; nam nimis Comicum , mirum ſcilicet , & ſcurram denotat , & diſtortis planiſq, pedibus hominem . Accius hinc Poeta , à planitè pedum , Plorus & Plautus dictitatus.*

De ludis Omniſsis.) *Alludit ad diem Cinerum ; & pulcherrima concluſione Epigramma elegentiſſimum coronat.*

De ignobili ſuperbo .) *Aculeatum hercle ſcomma : nam gigantes filij terræ, viliſſima quippe parente : ſic & Batyllus , incertis parentibus , & terra vix emerſis , dicitur natus : quarè non ad magnitudinem , ſed ad originem dictum .*

De Camerata &c.) *Aeſtiui caloris impulſu , Iunior canis in Matrem fertur , hortante Venere : refugit ipſa , quod Camelus perſæpè, ſemper Elephas, rarò admodum Canis. Ad Oedipodis Hiſtoriam reſpicit , ex Soph. & cat.*

De Mure, qui peredit.) *Scitum , nec aculeo carens Endecaſyllabum : Vliſſes Adrouandus , Geſnerus , Plinius , de Muribus , eorumque calliditate , plurima : at nil*

ma

fortè iucundum, quam quod his Carminibus expressum.

Præfatio in Carmen &c.) *Herculi parem, & Maiorem facit VIII. Vrbanum Pontificem Opt. Max. Quem laudari fas est, & æquum, gentibus quoq; Orbe diuisis: seu Sanctimoniam, seu Doctrinam, seu rerum agendarum peritiam spectes. Hunc itaq; summis extulit laudibus Gaddius, Materiam opere exæquans.*

Antiquus Ethnicus.) *Hercules, per Herculeorum operum negationem, omnia præter Herculem.*

Descriptio Horti &c.) *Seu ludat Auctor, Politica arcana, Horti amænitatibus subnectens, seu Physicorum complectatur Mysteria, seu alio agat instituto, breuioris non est Commentarij, opus tàm grande moliri. Quidquid intendat, est Carmen supra Poeticam sublimitatem assurgens, & amænum adeo, & cultum, vt & Adonidis Hortos infra se habeat.* Herculeos quæ cingit honora capillos.) *De coronis, vide Lipsium cent. 2. ad Belgas: & Carolum Pascalium opere pulcherrimo de Coronis.*

In

In Laudem Gabrielis Chabreræ.) *Poesis tàm venusta descriptio, ut silentio tantum, & admiratione, dignè possit commendari.*

De Cane Lusitante.) *Emblemma sanè ingeniosum: & ex argumento casu oblato, moralis prorsus appositio. de Canibus eorumq; ingenio, vide Plinium, & Arist. Item & D. Ambros. lib. 6. exam. Lipsium cent. prima. Maiol. t. 5. dial. primo. vbi prodigiosa multa, & ad miraculum stupenda.*

De Ludouico XIII. &c.) *Inuictissimum Regem, nulla non canit Musa: Vrbani quoq; VIII. Maximi Pontificis Chely concelebratum. Ingens quoq; dedisset Homero Virgilioq;, argumentum, si coissent secula. Peruenit, tertius iam annus agitur, ad nostras munus, Ode ad Italicos rhytmos contexta, Eiusdem GADDII, quam hoc loco apponere visum est, ut & Regis Termaximi laudes magis atq; magis effundantur, vtq; Authoris latiùs pateat Virtus.*

Ode Hetruſcis rhytmis concinnata,

IN LAVDEM

LVDOVICI XIII.

Galliarum Regis.

Carminis Dux non pereuntis aude
(Sic iubet docti Deus Ipſe Montis)
Muſa Vitali celebrare laude
Vnde vocalis fluit vnda fontis.
Galliæ illuſtrem, decorumque Regem,
Cui parat Mauors vigiles honores,
Corde qui celſam fouet vſque legem
Cui parit centum probitas amores.
rebellantes domuiſſe gentes
Doctus, infandum pepuliſſe morem,
Qui dat æternum armiſonis dolorem,
Atque diſcordes ſociaſſe mentes.

Gaddij cum Virgiliano sæpiùs est ausus, felici prorsus euentu: æquare quippe non tantum, sed & excellere non semel, me iudice, visus est.

Descriptio tempestatis.) *Talia passim Poetæ: at infra Gaddium quamplures.*

Fratribus at non est &c.) *Merito ergo dictum Agitat discordia fratres.*

Pro nauigatione &c.) Purpurei Senatus.) *Cardinalium S.R.E. Est autem Carmen, turgido satis stilo exaratum, & à vulgari Poetarum Choro submotum: ingentiquè par argumento.*

In laudem ruris &c.) *Imitatus Horatium Ode pulcherrima*, Beatus ille qui procul negotijs. &c.) *Est autem Elegia omni Venere culta, & blandiori Genij stilo exarata, ac eruditionum gemmis scatens.*

De Serenissimis. &c.) *Comparatis ad Principes Polluce, & Castore, hos infra illos esse, pulchritudine, & decore concludit: ac Florentinæ Iuuentæ, tamquam faustissima Sydera collucere.*

Descriptio Iridis.) Solis ab Oppositi &c.) *Philosophis cum Gaddio conuenit de Iride.*

Solis alumna.) *Nunquam enim Iris silente Sole.* Arbitra Nimbi.) *Nunquam .n. nisi tempore pluuio;* Quæ priùs infensos. &c.) *Quia posuit Deus fędus inter se, & hominem, vt Sacris paginis decantatum.*

In Laudem Vrbani VIII.) *Semel ad alios Poeta noster: Bis terue ad Vrbanum: adoratura veluti Solem Clitia.*

Sume quo maior. &c.) *Heroico tantum stilo canendum Vrbanum insinuat.* Quirini Principis.) *Romanorum.* Vatum Pater Arnus.) *Quod Florentia rariores Poetas tulerit: Vrbanumq; ipsum Poeseos columen Eminentioris.* Ciampole clarat.) *A secretis Pontificis. Vir Eloquentia qui primas tulit, seu ore solueret sermonem, seu calamo ederet, maximus semper.* Siue Chiabreram.) *Plurimis Poematibus celebrem, Carumque Pontifici inter paucos.* Stroctium Vatem.) *Ioannem Baptistam, superiori Ode pluribus celebratum.* Siue Regnantem.) *Ludouicum Vrbani quoque Musis illustrem, in testimonium Virtutis.*

In turmas pietatis Orbas.) *In Turcas.*

Hinc

Hinc Ode claudit His datur cornu superare Luna, Auspice Christo.

Ad N. &c.) *Si Iupiter ex alto periuria ridet amantum, scortorum multo magis, pseudoamantium.*

Lusus de Iucundo.) *Captio in verbis Frater, & Soror; familiaris dicendi modus. Petronio Arbitro in Satyricone.*

In laudem Alexandri Adimarij. &c.) *De Adimarijs, eorumq; nobilitate, ac Proceribus, vide Gaddium in Elogijs III. & IV. vbi plures auctores citat, de Forese Adimario, insignis fortitudinis Viro, & dignitatibus pracipuis perfuncto. Ibi quoque Epigramma Historicum, vbi cum Hercule Foresem elegantissime comparat: & de quo Poeta noster, etiam in presenti Ode, honorificam fecit mentionem.* Purpurato Sidere.) *Cardinalis Adimarius, Pisarum Archiepiscopus, floruit qui anno 1410. Vide Platin. in Vita Alex. VI. & Ciaccon. de Pontif.; & Cardinalibus.*

Ad Vincentium Capponium &c.) *Pulcherrimum absolutissima Anima domicilium, elegantissimo effingit carmine. armonico si-*

quidem concentu, mentis consonat perfectio, corporisq; venustas.

De Vere aduentante.) *Reluctantes animos Ventos scil. furentes, & inter se cientes pugnas, Eurum, Nothum, & alios, hyemi familiares.* Zephiris:) *Flores Veris aduehentibus, & aurarum dulcedinem.* Veneris cruento Murice effulget Rosa.) *Nota de Pede Veneris sauciato pede fabula; & sanguinis aspersione, qua Rosa rubuit.* Flos puporum.) *Hyacinthus, Phœbo adamatus ex Ouidio.* Diuæ dominantis ales.) *Pauo, Superiùs dictus Gaddio centoculus, ob caudæ lumina: est autem Iunonis ales: cuius occasione Argum soporatum, & à Mercurio occisum eleganter describit.*

De Rege qui detractori.) *Sic Petrus Aretinus, à Magnatibus aureis catenis sæpè donatus, ne lingua esset infestus.*

In Mortem Iulij Medicis &c.) *Virum natalibus illustrem, legationibus clarum, armis notum, literis excultum, pietate suspiciendum, grandi prorsus ode concelebrat: & hæc inter elegantiores enumeranda.*

Ad

Ad P. Tarquinium.) Carminis alterni.) *Breuius si quidem, Pentametrum, Exametrum longius est. Modesta porrò vt excellit humanitate, Eruditi Viri censuræ exponit Poemata, laudante digniora quàm Critico.*

Ad librum.) Care liber &c. Nàm minor Inuidia.) *Magna quippe, & elata, solet Inuidia odio prosequi, & impetum in ea facere; fulminis instar, in Montium tantummodo culminibus sæuientis.*

Ad Cardinalem Vbaldinum Bononiæ Legatum.) *Purpuram si quis Sacram, dignè gestauit; imò dignitatem se Ipso reddidit ampliorem, Is certè Vbaldinus Cardinalis, de quo luculenter in Endecasyllabo Gaddius. Meritò autem Musarum Opus, ad huius Apollinis iudicium sistit; de quo alibi; non enim huius est loci, Historijs dignum argumentum, tractare.*

In laudem Iulij Strozzæ.) *Laudato à Viro, laudatur laudatus Vir; & Originis non tantum amplitudine, sed & propria Virtute notus; ac eo potissimum Poemate, quo VENETIARVM Cunabula, & Incre-*

cre-

crementa, celebrauit, immorituro nunquam labore. Stroctia nempè cohors.) *Titum, Herculem, Ioannem Baptistam Stroctios, de quibus fusè Celius Calcagninus in Oratione funerea Herculis; & alij quamplures, tum Poetæ, tum Historici.*

De Cesare Cremonino &c.) *Paucis Carminibus, ingentes Cremonini laudes complectitur: Cui parem vix poterit effluentibus seculis, Patauinum Gymnasium suspicere. Quidquid ausint nonnulli, tanti Viri nomina vellicare. Audiui de suggestu loquentem, & facundo ore, solidam Philosophiam exhausi; impietate (si verò fides) remota penitus: imo composita ad Morum probitatem doctrina, & ad rerum sperandarum desiderium, & fidem.*

Descriptio diei nascentis.) *Aurora Poematis inchoantis, ni fallor. Quemadmodum, & Elegia Caput, qua sequitur descriptio eiusdem.*

In N. pro N.) Iouis Nutricius.) *Maritus Capræ, quæ aluit Iouem.*

De Dominico Molino Senatore Veneto.) *Prolixius ad Hunc erat Poema contexendum,*

dum, & Gratiarum nectara colligenda; atq; de Musarum Sabęa, Thura lectissima praeligenda. Dominicus quippe Molinus, is est, vt quicquid in Maximum Virum, conferre Virtus, ac Fortuna potest aliquando prudens, in eum admiretur Orbis. Hic Reipublicæ Clauo, cum Præstantioribus adsidet: Huic, pariter inter primos, facundiæ laus. Huic Consilij robur, & Publicas Leges non excedens, auctoritas summa. Patriæ Ipsi Amor, supra cuncta: nihil etenim Ei potius, quam Venetorum Magnitudinem, ad extrema vsque seculorum tempora propagare. Nostrae, Hic, ætatis Mecænas: Fautor Litterarum: Scientiarum Patronus. Ad Hunc, inter Bellorum, ac Mundi discrasiam extenuatæ aduolant Musæ, Tutani vt maximi sub Vmbra, denuò vigeant, ac floreant. Disticho autem Gaddius tanti Senatoris Encomia complexus est, quoniam Poemate vix amplecti posse cognouit. Ex vngue itaq; Leonem ostendit.

Ad Flauium Querengum Canonicum.)

Patrui Antonij, Viri pariter Eruditissimis,

ac

ac Integerrimi laudes innuit. Cuius ad Encomia sufficiat, de Eo Barchlaium in Argenide, sub Antenorij lusisse nomine, insignia Ei quaque tum ingenij, tum probitatis attribuens. Huius autem Imaginem esse Flauium, Virum omni liberalium artium laude cultum, affirmat, lectissimumq; suorum Poematum opus, felix Coronat.

F I N I S.